

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"



ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК



ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

**БОРИСТЕН**

2017 рік

№04(309)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ  
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

**ХРИСТОС ВОСКРЕС!**



**ВОСКРЕСНЕ УКРАЇНА!**



**УКРАЇНО,  
ти моя  
молитва...**

**З  
Б  
І  
Р  
Н  
И  
К**

*Василь Симоненко*

**Наш рідний  
край**

*Щоб довелося мандрувати –  
Піти по рідній всій землі:  
У кожне місто завітати,  
У кожному побувати селі, -*

*То навіть би за сотню років  
Цього б не встигли ми зробити:  
Простори в нас такі широкі,  
А міст і сіл – що не злічить!*



**М. Познанська**

**«БОРИСТЕН» – літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник**

Шеф-редактор **Фідель СУХОНІС**  
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:  
**ІВАНЕНКО Валентин Васильович** – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.  
**СВІТЛЕНКО Сергій Іванович** – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.  
**ШВИДЬКО Ганна Кирилівна** – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.  
**УДОД Олександр Андрійович** – завідувач відділу історіографії Інституту історії України НАН України, доктор історичних наук, професор.  
**ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович** – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.  
**ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович** – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.  
**ДЕМЧЕНКО Володимир Дмитрович** – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.  
**ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна** – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.  
**ТРЕТЯК Олексій Анатолійович**, завідувач кафедри політології, доктор політичних наук, доцент.  
**КРИВОШЕЇН Віталій Володимирович**, завідувач кафедри соціології, доктор політичних наук, професор.  
**СЕРГЄЄВ Вячеслав Сергійович**, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.  
**ПОПОВА Ірина Степанівна**, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства, доктор філологічних наук, професор.  
**ТОКОВЕНКО Олександр Сергійович** – Дніпропетровський національний університет, декан соціально-гуманітарного факультету суспільних наук та міжнародних відносин, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.  
**ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна** – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.  
**СТЕПОВИК Дмитро Власович** – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.  
**ГРИЦА Софія Йосипівна** – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.  
**НАЙДЕН Олександр Семенович** – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.  
**КИТОВА Світлана Андріївна** – Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.  
**ШЕЙКО Василь Миколайович** – Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.  
**КУЦІрина** – коректор.

Представництва редакції:  
**Україна:** Володимир Барна, вул. Банкова, 2, 01024, м. Київ, тел. 066-6243231  
**США:** Bahriany Foundation, INC 19669 Villa Rosa Loop Fort Myers, FL., 33967 USA.  
**З релігійних справ у США та Канаді:** Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;  
**Канада:** Mr. N. Vorotilenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB., T5T3K8, Canada;  
**Румунія:** Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7, Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;  
**Бразилія:** Wira SELANSKI, Rua General Glicério, 400 apt. 701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00-55-21) 2557-5517;  
**Австралія:** Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia - 3046 T.& Fax: 03.93061997;  
**Ізраїль:** Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/1, Lod, Israel;  
**Польща:** Juri Hawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielsk Podlaski, Polska;  
**Кольпoртер на США та Мексику:** Ilarion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N.J. 07059  
**Франція:** Madam Annie Daubenton, Paris, desproches@gmail.com

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.  
Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.  
Адреса журналу «Бористен»: вул. Телевізійна, 3  
49010, Дніпро – 10, Україна  
Телефони: (050) 340 - 28 - 27, (056) 713 - 52 - 58  
e-mail: fidelisukhonis@gmail.com

**FACEBOOK.COM/BORYSTENINFO**  
**BORYSTEN.COM.UA**

**CatArt** верстка/дизайн журналу  
**Засновники\видавці:** Дніпропетровська міська громадська організація шанувальників журналу «Бористен», Дніпропетровський Національний університет ім. О. Гончара, Дніпропетровська міська громадська організація шанувальників журналу «Бористен», Дніпропетровський Національний університет ім. О. Гончара.

Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за №1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтвознавства та культурології.

**З М І С Т**

“Слово редактора”

**УВАГА! УВАГА! УВАГА! ЗНОВУ В УКРАЇНІ! НОВИЙ ФОРМАТ  
АВТОРСЬКИЙ МИСТЕЦЬКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПРОЕКТ  
II Міжнародна мистецька мега-імпреза SIRKOMEGAFEST  
«Звитяга отамана Сірка - на крилах Незалежності-2017»**



II Міжнародна мистецька мега-імпреза SIRKOMEGAFEST «Звитяга отамана Сірка - на крилах Незалежності», відбудеться 24 серпня 2017 року в с.Грушівка Апостолівського району, в сакральному місці української нації, яке засноване легендою козацької звитяги та безстраштя, козацьким кошовим отаманом Іваном Дмитровичем Сірком.

26 серпня 2017 року на території зимівника легенди- отамана Петра Калнишевського, який знаходиться в урочище Токівських водоспадів (с.Токівське Грушівської сільської ради ОТГ), відбудеться дедлайн імпрези SIRKOMEGAFEST- рок-фестиваль «OTAMANROK».

Гасло імпрези SIRKOMEGAFEST :

**« Легенда Іван Сірко - єднає час і покоління! »**

Головна мета та завдання імпрези : збереження й розвиток героїчно-бойових козацьких традицій, пісенних традицій кобзарства й бандурного мистецтва , історико-культурної спадщини української нації, популяризація національних культурних звичаїв, серед широкого загалу світової спільноти та інсталювання національних традицій України в систему світового культурного надбання людства; Заявки для участі в імпрезі , заінтересованих осіб , спонсорів, меценатів, добровольців та бажаючих просто допомогти, просимо звертатися на адресу: Україна, 49008, м. Дніпро, поштове відділення № 8, а/с № 775; e-mail: sirkomegafest@ukr.net , dni-proestrada@ukr.net , довідки за :м.+380(66)345-09-77 +380(95)006-06-36, т/ф +380(56)770-88-13 .

Організаційна Дирекція імпрези

Стор 1	Слово редактора
Стор 2	«Медики АТО»
Стор 3	ЧИМ ПАХНЕ ВІЙНА...
Стор 4	“ Рубрика Миколи Дупляка (США)”
Стор 5- 6	
Стор 6-7	Християнська сторінка
Стор 8 -9	3 НАГОДИ 60 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЩИРИ ВІТАННЯ ПРОФ. СЕРГІЮ ПЛОХІЮ
Стор 10	Українське “гетто” значно гуманніше за російську дійсність
Стор 11 – 14	Юрій Береза: «Я бачу один шлях — зміцнення армії та мілітаризація суспільства»
Стор 15	Казки дніпровської письменниці вміють лікувати дітей
Стор 16	На Дніпропетровщині ростуть дуби-гіганти
Стор 17	У Дніпрі показували унікальні писанки
Стор 18	Рубрика «Даринка»
Стор 19	Концепція створення монументу присвяченому мореплавським традиціям українського козацтва.
Стор 20 – 24	ВВІРЕНА ПРАДІДАМИ ЧЕСТЬ: КОЗАЦЬКУ ПІСНЮ ПАМ'ЯТАТИ
Стор 25 – 28	ВАСИЛЬ КУРИЛЕНКО – САМОБУТНІЙ КОПОЗИТОР-БАНДУРИСТ І ПЕДАГОГ (1907-1972)
Стор 29 – 32	Нова англomовна книга Володимира Могучого «Termi- nal Payback»
Стор 33-36	ОПЕРАЦІЯ «ВІСЛА»: ГЕНОЦИД, ВОЄННИЙ ЗЛОЧИН ЧИ ЕТНІЧНА ЧИСТКА?

**Ще більше цікавої  
та актуальної  
інформації на  
нашому сайті  
[borysten.com.ua](http://borysten.com.ua)**

[facebook.com/borysteninfo](https://facebook.com/borysteninfo)

«Дніпро»

## «Медики АТО»

Дорогі друзі! Завдяки Вашій допомозі й підтримці світ вже побачили дві книжки видавництва журналу «Бористен» «Українські воїни Добра і Правди» та «Мобілізовані серцем», присвячені воїнам АТО та волонтерам російсько-української війни 2014-2016 років. Але серед тих, хто мужньо став у цю грізну для Вітчизни годину на її захист, є люди надзвичайно гуманної професії – медики. Це як лікарі-добровольці що за покликом сумління пішли на фронт так і працівники лікувальних закладів. У мас-медіа їх стали називати «госпітальєрами» за аналогією з середньовічним рицарським орденом, який вважається родоначальником перших європейських шпиталів. Сучасні госпітальєри їм не поступаються. Хрестоматійні лицарські риси справді притаманні «Госпітальєрам». Добровольці-медики, як правило, працюють завжди у «червоній зоні», по всій передовій. Люди, що здебільшого не мають медичної освіти, проте мають вдосталь завзяття. В минулому – програмісти, мистецтвознавці, професори, часом – просто «вільні художники», люди різного віку, з різним минулим і мотивацією, з різною філософією та вірою, кожен з яких – ненаписана книга.

Справжніми героями можна назвати і тих медиків, котрі в тилу, але в надзвичайно складних умовах повертають до життя бійців АТО. Від їх хірургічної майстерності в захваті навіть американські колеги. Останні три роки - такі практично живуть на роботі, майже не бачать сім'ї, і щодень рятують сотні фронтовиків.

Ось про таких вірних клятві Гіппократа медиках-патріотах і буде наш наступний художньо – публіцистичний збірник «Госпітальєри». Запрошуємо усіх небайдужих долучитися до його творення. Давайте разом писати сучасну історію незалежної України!

Фідель Сухоніс, шеф-редактор журналу «Бористен»



«З майбутньої книги журналу «Бористен» «Медики АТО»

## ЧИМ ПАХНЕ ВІЙНА...

Писати про таких як лікар-ортопед-травматолог вищої категорії Іван Жердев складно. Складно тому що люди по-справжньому позитивні не підлягають під шаблони ані виробничої характеристики, ані журналістських писанин. Небідна наша співуча й солов'їна подарує не один десяток епітетів та порівнянь для цієї людини. Звучатиме гарно, однак доволі банально, а якщо ще й передати куті меду, то пафосно-піднесено й через це, як на мене, особливо примітивно. Власне в тому й майстерність будь-якого автора щоб звичним словом по-можливості описати суть і душу свого героя. Хто знає можливо життєва стежина ще зведе Іван Івановича з таким неперевершеним «інженером людських душ».



Однак я... Ні, я не піднімаю у відчаї руки, не розписуюся в своїй літературній безпорадності, а просто щиро зізнаюся що навряд чи зможу сповна передати особистість цього здебільшого мовчазного, по козацьки статурного, із природною засмаглістю степовика, по-справжньому вірного клятві Гіппократа доктора. Тим більш коли йдеться про таку болючу для кожної порядної людини тему як АТО. Я заочно знав про Івана Жердева давно. Як не як вже довго і живу в місті на Дніпрі, і масмедійні обов'язки зобов'язували тримати у полі зору професіоналів такого калібру. Були у нас уривчасті зустрічі на різноманітних заходах, чемні «Добрідень» під час таких okaziy. Ото і все. І ось ця війна! Це випробування на людяність, професіоналізм, на право бути громадянином. З перших жахливих днів 2014 року мені стало зрозуміло Іван Жердев з тих, хто біль країни

сприйняв як свою особисту. На щастя, на радість мені українцеві по крові, він не був самотнім. Але шеренга таких як Іван Жердев все ж таки набагато прозоріша від натовпу шлункарів-приспосованців. І драматизувати це не слід, бо так вже влаштований цей світ. Добропорядність і здатність до самопожертви на грішну Землю Господь посилає дуже дозовано. У вирі щоденних турбот завідувач відділенням травматології №1 КЗ "Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. І.І. Мечникова", «Заслужений лікар України» Іван Іванович Жердев над цими сентенціями навряд чи замислюється. І певен що про те не думають й врятовані ним хлопці, котрі стали на дорозі путінських нелюдів на Донбасі, численні пацієнти, яким він зміг повернути насолоду повноцінного життя. Вони хіба-що дякують долі за зустріч з цим обдарованим, не байдужим і по-чоловічому стриманим в емоціях доктором. Так писати про Івана Жердева складно. А тому давайте просто почитаємо стенограму нашої з ним розмови. Бесіди про російсько-українську війну, про страждання наших поранених бійців, про не показний, а правдивий героїзм медиків обласної лікарні імені Мечникова, про те чому гріх робити собі PR на горі іншого і як нам жити далі, коли російські фашисти заберуться геть з українського Донбасу...

**Фідель Сухоніс**

( Далі буде )

“ Рубрика Миколи Дупляка (США)”

## ЗБЕРІГАЙМО ЧИСТОТУ РІДНОЇ МОВИ

Іменники чоловічого роду другої відміни в давальному відмінку однини мають паралельні закінчення -ові,-еві, -єві, та -у, -ю, напр.: робітникові й робітнику, секретареві й секретарю, Юрієві й Юрію, Дмитрові й Дмитру. Під впливом російської мови форми з закінченнями на -у (-ю) в Україні набули широкого вжитку. Форми з -ові, -еві, -єві здавна широко побутували в українській мові. Знаходимо їх у першій граматиці української мови О. Павловського з 1818 року та в класичній літературі. Цих форм не треба уникати. Форми -у, (-ю) коли поруч є кілька іменників у давальному відмінку, напр.: братові Андрієві, письменнику Іванові Франку. Прикметникові прізвища, що мають суфікси -ов, -ев, -єв, -ів, -їв у давальному відмінку однини закінчуються тільки на -у: Петров – Петрову, Щоголев – Щоголеву, Андрухів – Андрухову; прізвища з суфіксами -ин, -ін, -ін закінчуються на -у, а також на -ові: Завалишин–Завалишину і Завалишинові, Серпилін – Серпиліну і Серпилінові, Захар`ін -- Захар`їну і Захар`їнові. Неприємно вражає в усній та письмовій мові іменник з прийменником там, де в народному мовленні та в класичній літературі користуються прислівником, напр.: з нетерпінням, із завзяттям, зі щирістю. Замість іменника з прийменником, слід вживати прислівника: нетерпляче, завзято, щиро. “Першусього”, “першзавсе” -- жаргонізми. Це кальки російського “прежде всего”. По-українському слід сказати “передусім” (“передовсім”), “насамперед”. “В першу чергу”, “у свою чергу” -- недоречні в українській мові вислови – кальки з російських “в первую очередь”, “в свою очередь”. Замість цих покручів доречно вживати прислівника “передусім”, “найперше”. В Україні багато пишуть про боротьбу з корупцією. Створили навіть “департамент по боротьбі з корупцією”. Це очевидна калька з російської мови. А чим наш “відділ” гірший від чужого “департаменту”? А при чому тут прийменник “по”? Грамотно треба б писати “відділ (для) боротьби з корупцією”. У нашій мові прийменник “по” вживається найчастіше для позначення мети: (“Дівчина пішла до річки по воду”); межі (“Сніг упав по



самі коліна”); місця дії (“Човен пливе по озері”); часу (“Робітники пішли до праці по сніданку”); кількості (“Вони живуть в одній хаті по три сім’ї”). Слід писати “план заготівлі”, а не “план по заготівлі”, “через технічні причини”, а не “по технічним причинам”; “за всіма правилами”, а не “по всіх правилах”; “конференція з проблеми”, а не “конференція по проблемі”. З газети довідуюсь, що визначний український письменник “відбував покарання на Соловках”. Чи не краще було б ужити слово “карався, мучився, поневірявся” на Соловках? Він же ж там не був для приємності, не рахував зірок на вечірньому небі, а таки страждав (мучився, терпів). Під впливом російського дієслова “заниматься” українське дієслово “займатися” (“зайнятися”) також уживається у значенні “робити, здійснювати що-небудь”, “приділяти увагу комусь, чомусь”: “займатися в університеті” -- “учитися (навчатися) в університеті”; “займатися своїми справами” -- “робити свої справи”, “пильнувати свої справи”, поратися біля своїх справ”; “займатися вихованням” -- “виховувати”. “Елементарне здоров’я” -- читаємо в українських засобах масової інформації, -- хоч завжди було в наших звичаях бажати один одному “доброго (козацького) здоров’я. Важко зрозуміти про що тут йдеться, коли читаємо про “головний біль”. Чи цей біль

такий серйозний, головний, важливий, видатний, чи від нього болить голова, чи що інше. Російське “головная боль” має свою просту українську конструкцію “біль голови”. Банкрот чи банкрут? -- Різні лексикографічні джерела фіксують ці слова як із звуком у, так і з о в другому складі. Засоби масової інформації в Україні віддають перевагу формам з о. В українській мові обидві форми довго співіснували, але в останні десятиліття накреслилася тенденція віддавати перевагу утвердженню з у. Від слова “банкрут” утворилося більше, ніж від “банкрот”, гніздо слів: банкрутство, (з)банкрутувати, банкрутитися, збанкрутілий, збанкрутований та інші. Саме тому пишимо й вимовляємо: збанкрутоване підприємство, збанкрутіла система, ідеологічний банкрут. Військовий чи военний? -- Прикметник “військовий” стосується війська, а “военний” пов’язаний з війною: “воєнна доктрина” замість “військова доктрина”; “воєнна таємниця” замість “військова таємниця”; “воєнна частина” замість “військова частина”; “военний кореспондент” замість “військовий кореспондент”; “военний лікар” замість “військовий лікар”. В одній українській крамниці читаємо таке оповіщення: “У нас ви можете купити готовий одяг у розстрочку”. В іншій подібне: “Товар продається з розстроченням”. Все схоже на якусь мовну суміш, що зветься суржигом. У СУМ є слово “строчити” -- шити суцільним швом; швидко, безупинно говорити. Є й похідне слово “строчіння”. Ці слова стосуються кравецтва, а не умов сплати під час купівлі. Чи не доцільно було б написати в крамниціх “У нас все можете купити готовий одяг на виплат”, “Товар продається на виплат” тощо. У “розстрочку” я ніколи не купував, а на “виплат” -- усе. Деякі хибні слова й вислови, що засмічують нашу мову:

“виступив в якості свідка” замість “виступив як свідок”;  
 “я рахую, що слід...” замість “я вважаю, що слід...”;  
 “рослинне масло” замість “олія”;  
 “розходження у поглядах” замість “розбіжності у поглядах”;  
 “включити до порядку денного” замість

“внести до порядку денного”;  
 “мене не задовільняє” замість “мене не влаштує”;  
 “шерстяні носки” замість “вовняні шкарпетки”;  
 “в той же час” замість “одночас”;  
 “спірні питання” замість “суперечливі питання”;  
 “купив медицину” замість “купив ліки”;  
 “із-за хвороби” замість “через хворобу”;  
 “із-за тебе” замість “через тебе”;  
 “із-за ревнощів” замість “через ревнощі”;  
 “він зустрівся з труднощами” замість “він натрапив на труднощі”;  
 “села зустрічалися все рідше” замість “села траплялися все рідше”;  
 “у підручнику можна зустріти описи природи” замість “у підручнику трапляються описи природи”;  
 “болільник” замість “вболівальник”, “уболівальник”;  
 “займаюся читанням” замість “читаю”;  
 “поспішним способом” замість “поспішно”;  
 “немає сумніву, що він прийде” замість “він, безсумнівно, прийде”;  
 “вчинки ворожого характеру” замість “ворожі вчинки”;  
 “таким чином” замість “так”;  
 “належним чином” замість “належно”;  
 “безплатний проїзд” замість “безкоштовний проїзд”;  
 “дістати поранення” замість “бути пораненим”.



# Ісус Навин – послідовник Мойсея

Розповідаючи про біблійних героїв, сьогодні поведемо мову про Ісуса Навина, який здобув для євреїв сучасний Ізраїль. Ісус Навин – цікавий не лише біблійний, а й історичний персонаж. Син Навина з роду Ефраїма спочатку називався скороченим ім'ям Гошуа. Мойсей же називав його більш повним ім'ям Джошуа або Єгошуа, тобто додавав ім'я бога Ягве. Цією зміною імені він висловлював, що бере цього молодого і здібного чоловіка до себе в служителя. Так Ісус став ватажком у боротьбі проти амалікітян і супроводжував Мойсея на Синай. Він був також в числі 12 осіб, які були послані на розвідку в Ханаан. Під час обурення, викликаного песимістичними повідомленнями розвідників, Навин та Калев були єдиними, хто на народ діяв заспокійливо і тому разом з ним міг увійти в Землю Обітовану. Мойсей перед смертю присвятив його урочистим покладанням рук у свої наступники, як вождя Ізраїлю. Книга Ісуса Навина повідомляє, що земля Ханаан під керівництвом Навина була завойована і розділена між 12 племенами Ізраїлю. Ісус помер у віці 110 років у Землі Ефраїм і був похований там у своєму маєтку.

Але спершу помер старший від нього Мойсей. Прочитаємо з Книги Навина, з першого розділу: «Мойсей, раб Мій, помер,- сказав Господь.- А тепер уставай, перейди цей Йордан ти та весь народ цей до того Краю, що Я даю їм» (Ісуса Навина 1:2). Яке колосальне завдання лежало перед Ісусом Навином! Він був слугою Мойсея майже 40 років. Тепер йому сказано зайняти місце свого пана і вести в Обітовану землю синів Ізраїля, з якими не завжди було легко. Можливо, коли Ісус Навин обдумував, що принесе майбутнє, в його думках виринули випробування, з якими він уже зіткнувся й справився. Безумовно, те, про що пам'ятав Ісус Навин, дуже пригодилося йому в той час; це також буде корисним і для християн сьогодні. Адже Ісус Навин пройшов шлях від слуги до воєначальника. Ісус Навин добре пам'ятав довгі роки рабства (Вихід 1:13, 14; 2:23). Оскільки Біблія не виявляє подробиць, можна лише здогадуватися, яким було його життя у цей період. Можливо, в єгипетському рабстві Ісус Навин набув досвіду умілого організатора і завдяки цьому міг допомогти вивести євреїв і, як сказано у Книзі Вихід, «багато різного люду» з Єгипту (Вихід 12:38). Ісус Навин належав до родини з племені Єфрема. Й дідусь Елішама був начальником племені й, очевидно, очолював понад 108 тисяч вояків одного з триплементних відділів Ізраїля. Про це є в Книзі Числа (1:4, 10, 16; 2:18-24) і першій книзі Хронік (7:20, 26, 27). Однак коли невдовзі після виходу з Єгипту на ізраїльтян напали амалікітяни, то організувати оборону Мойсей доручив Ісусу Навину (Вихід 17:8, 9а). Одне з можливих пояснень таке: Мойсей доручив вибрати й організувати воїнів Ісусу Навину, бо вважав його провідником, який здатний найліпше виконати це завдання: він був начальником у важливому племені Єфрема та особою, відомою своїми організаторськими

здібностями, до того ж йому дуже довіряв народ. Ісус точно виконав наказ Мойсея. Хоча ізраїльтяни зовсім не мали досвіду у веденні війни, Ісус був переконаний, що Бог допоможе їм. Тож, коли Мойсей сказав: «Узавтра я стану на верхів'ї гори, а Божа палиця буде в моїй руці», - цього було достатньо. Ісус Навин, мабуть, пам'ятав, що зовсім недавно Бог розбив найсильнішу військову потугу того часу. Наступного дня, коли Мойсей підняв руки й тримав їх так до заходу сонця, жоден ворог не міг встояти проти Ізраїля, й амалікітяни були переможені. Після цього Бог наказав Мойсеєві написати у книгу і покласти до вух Ісусових Божу постанову: «До краю зітру Я пам'ять Амалікову з-під неба» (Вихід 17:9б -14). Бог обов'язково мав виконати цей вирок. Бій з амалікітянами, мабуть, ще більше зблизив Ісуса Навина й Мойсея. Ісус мав честь бути особистим слугою Мойсея «від своєї молодости» і до смерті Мойсея - близько 40 років (Числа 11:28). Ця посада означала привілей, але також і відповідальність. Наприклад, коли Мойсей, Аарон з синами та 70 Ізраїлевих старшин зійшли на гору Синай і побачили видіння слави Господа, Ісус, очевидно, був серед них. Як слуга, він вийшов з Мойсеєм ще вище й, очевидно, залишився на певній віддалі, тоді як Мойсей увійшов у хмару, що символізувала присутність Бога. Варто згадати, що Ісус, мабуть, перебував на горі 40 днів і 40 ночей. Він вірно чекав повернення свого пана, бо, коли Мойсей почав сходити з таблицями свідчення, Ісус зустрів його там (Вихід 24:1, 2, 9-18; 32:15-17). Після випадку, коли ізраїльтяни поклонилися золотому теляті, Ісус продовжував служити Мойсею коло «намету зібрання», що був поза табором. Там Бог розмовляв з Мойсеєм віч-на-віч. Але сказано, що коли Мойсей повернувся до табору, Ісус «не полишав намету». Можливо, він залишався там, щоб не впустити до намету ізраїльтян у їхньому нечистому стані. Дуже серйозно Ісус ставився до тієї відповідальності (Вихід 33:7, 11). Спілкування з Мойсеєм, який, за словами історика Йосифа Флавія, був на 35 років старший, мабуть, дуже зміцнило віру Ісуса Навина. Їхні взаємини названо «стосунками зрілості й молодості, вчителя й учня», завдяки чому Ісус став «непохитним, авторитетним чоловіком». Невдовзі після того, як Ізраїль отримав Закон, у житті Ісуса Навина відбулася важлива подія. Він був вибраний представником свого племені, щоб розвідати Обітовану землю. Та історія добре відома. Всі 12 розвідників погодилися, що край «тече молоком та медом», як і обіцяв Господь. Однак десятеро, зневірившись, боялися, що Ізраїль не зможе вигнати мешканців краю. Тільки Ісус Навин та Калев переконували людей не бунтуватися через страх, бо Господь обов'язково буде з ними. Тоді громада запротестувала і говорила про те, щоб закидати їх двох камінням. Можливо, так і сталося б, якби у справу не втрутився Бог, явивши свою славу. За таке невірство Бог постановив, що ніхто з перелічених людей віком від 20 років не доживе до того, щоб увійти



в Ханаан. З усіх вижили тільки Ісус Навин, Калев та левити (Числа 13:1-16, 25-29; 14:6-10, 26-30). Ісус Навин, мабуть, добре пам'ятав і роздумував про усе, що Господь обіцяв й учинив. Через багато років він міг сказати: «Не відпало ані одне слово зо всіх тих добрих слів, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, - усе збулося» (Ісуса Навина 23:14). Отже Ісус вірив, що всі обіцянки Бога стосовно майбутнього також обов'язково сповняться (Євр. 11:6). Це змушує нас запитати себе: «Чи здобуті знання й роздуми стосовно обіцянок Бога переконали мене в їхній достовірності? Чи я вірю, що Бог може захистити мене разом з його народом протягом прийдешньої великої скорботи?» Ісус виявляв не лише віру, але й моральну стійкість. Тільки він і Калев стали на сторону Бога, ціла ж громада збиралася їх вкаменувати. Ісус не піддався страху. Він та Калев сміливо заявили, що думали. Саме з історії про розвідників довідуємося також, що Ісусове ім'я було змінено. До його імені Осія (єврейською мовою Гошеа), що означає «спасіння», Мойсей додав ще один склад, який означає Боже ім'я, і назвав його Єгошуа, що значить «Єгова є спасіння». Це в українських перекладах Біблії його ім'я передається як Ісус. Відповідно до цього великого імені Ісус сміливо проголошував, що Господь є спасінням. Така зміна імені Ісуса не могла бути випадковою. Вона свідчить, що Мойсей високо цінував Ісуса за його особисті риси. Також його змінене ім'я відповідає привілейованій ролі, яку Ісус мав виконувати, впроваджуючи нове покоління в Обітовану землю. Ізраїльтяни 40 довгих років подорожували по пустині, поки не помирали їхні батьки. Ми нічого не знаємо про Ісусове життя у той період. Однак він, мабуть, багато чого навчився. Очевидно, він був свідком Божого суду над бунтарями Кореєм, Датаном, Авіроном і їхніми поплічниками, а також тими, хто віддавався поклонінню Ваалові. Безперечно, Ісус дуже сумував, дізнавшись, що Мойсей також не увійде в Обітований край. Перед смертю Мойсей попросив Бога призначити йому наступника, щоб Ізраїль не став, «як отара, що не має пастуха». Відповідь Бога: Ісус, «муж, що в ньому Дух» мав бути призначений перед всією громадою ізраїльтян. Вони мали слухатися його. Господь бачив віру і здібності Ісуса. Керівництво над Ізраїлем неможливо було передати в ліпші руки. І все ж Мойсей знав, що на Ісуса чекають надзвичайно складні завдання. Тож він спонукував свого наступника бути «сильним та відважним», бо з ним буде Господь. Бог сам повторив Ісусові подібне заохочення й додав: «Будь дуже сильний та відважний, щоб додержувати чинити за всім тим Законом, що наказав був тобі Мойсей, Мій раб, не відхилишся від нього ні праворуч, ні ліворуч, щоб щастило тобі в усьому,

де ти будеш ходити. Нехай книга цього Закону не відійде від твоїх уст, але будеш роздумувати про неї вдень та вночі, щоб додержувати чинити все, що написано в ній, бо тоді зробиш щасливими дороги свої, і тоді буде щастити тобі. Чи ж не наказав Я тобі: будь сильний та відважний? Не бійся й не лякайся, бо з тобою Господь, Бог твій, у всьому, де ти будеш ходити». Це є в Книзі Ісуса Навина (1:7-9). Як міг би Ісус сумніватися, почувши такі слова від Господа і переживши стільки різних подій? Підкорення краю було гарантоване. Звичайно, попереду чекали труднощі. Вже перше завдання, перехід через ріку Йордан під час повноводдя, було зовсім нелегкою справою. Однак Бог сам наказав: «Уставай, перейди цей Йордан». Тож чи могло щось стати їм на заваді? (Ісуса Навина 1:2). Події, котрі одна за одною відбувались у житті Ісуса Навина, завоювання Єрихона, поступове підкорення ворогів і розподіл краю - показують, що він ніколи не забував про Божі обіцянки. Коли Бог дав Ізраїлю спочинок від усіх ворогів, Ісус під кінець свого життя зібрав людей, щоб пригадати Божі стосунки з ними і спонукати їх служити Богові з цілого серця. В результаті цього Ізраїль урочисто поновив свою угоду з Богом і, безсумнівно, завдяки прикладу свого провідника «служив Ізраїль Господеві по всі дні Ісуса» (Ісуса Навина 24:16, 31). Ісус Навин подав чудовий приклад для нас. Сьогодні християни мають багато випробувань віри. Аби зберегти схвалення Бога і зрештою успадкувати те, що він обіцяє, нам необхідно їх успішно долати. Успіх Ісуса Навина залежав від його сильної віри. Правда, ми не бачили таких могутніх Божих діл, які бачив Ісус. Але якщо б ми мали сумніви, біблійна книга, яка носить його ім'я, містить свідчення очевидця, які підтверджують надійність Господнього слова. Щодня читаючи Боже Слово і намагаючись його застосовувати, ми, як і Ісус, безперечно, здобудемо мудрість і матимемо успіх. Амінь.



Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді з питання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму «Відвертість», яка виходить в ефір з Києва, щонеділі о 19:40, на першій програмі Українського радіо



## 3 НАГОДИ 60 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЩИРІ ВІТАННЯ ПРОФ. СЕРГІЮ ПЛОХІЮ

**Дана стаття це презентація призначена для ознайомлення загального з працями і життям проф. Сергієм Плохієм. В цій статті міститься інформація про видатного українського історика, який заслуговує на всенародну уваги...**

Прийміть пане проф. Сергію Плохій найщиріші вітання з вашим 60-річчям від Дня народження. З цієї нагоди хочеться прямо Вам подякувати за ваші наукові праці, які ви опрацьовуєте своєю багатогранною щоденною працею, що примножують інтелектуальний потенціал суспільства. Ваш фаховий рівень, непересічні особисті творчі здібності, творча наснага заслуговують на повагу і гордість української нації. Український народ з особливою шаную відноситься до науки, а зокрема гордиться, глибоко шанує і поважає своїх видатних високо освічених земляків. Саме і це сприятлива нагода, щоб підкреслити ваші осяги, а передовсім полум'яну любов до своєї батьківщини та вірне і безкорисне служіння науці і своєму народові. Ваша величезна самовіддана і плідна праця у розвиткові особливо історичної освіти, стає надійним дороговказом і виховному процесі молодого покоління. Випане проф. Сергію Плохій своєю невтомною працею допомагає не лише пізнавати світ, але при тому ви прищеплюєте найвищі моральні цінності, виховуючи серед нашої молоді справжніх патріотів нашої держави, адже їх мудрість і доброта залежні від їхнього правельного пізнання несфалшованої історії. Одже з щирого серця бажаємо дальших наукових успіху, нехай сторицею окупляться усі труди, якими наповняєте наші почуття. Для читачів пригадуємо, що Сергій Плохій народився 23 травня 1957 року у Горькому (нині - Нижній Новгород, Росія). Батьки - Микола і Лідія Плохії. Батько Микола був випускником Запорізького технічного інституту. Після закінчення якого був направлений до праці до Горького, де він повинен був відпрацювати два роки. Тоді і там народився Сергій Плохій. Невдовзі після цього сім'я повернулася до Запоріжжя, де Сергій провів свої дитинство та юність. Тут він завершив середню освіту та в 1980 р. закінчив Дніпропетровський державний університет, де отримав спеціальність історика. Тоді під керівництвом Миколи Ковальського зайнявся історією України XVII-XVIII ст. Після цього Сергій вступив на аспірантуру цього ж університету, проте через певні труднощі зі захистом наукових робіт на українську тематику йому довелося перевестися на історичний факультет

Університету Патріса Лулумби у Москві.

Щойно згодом зміг продовжувати свою роботу в Україні і отримав ступінь доктора історичних наук у Київському державному університеті імені Т. Г. Шевченка. Опісля йому чудом вдалося дістати до Університету Альберти, де працював у Канадському інституті українських студій (CIUS). Потім 10 років працював першим помічником керівника (associate director) Центру українських історичних досліджень імені Петра Яцика (теж при Інституті українських студій). Багато працював над проектом перекладу Грушевського, зокрема був одним з редакторів трьох томів «Історії України-Руси» (History of Ukraine Rus) та згодом дістався на викладача до пристижного Гарвардського університету США. З початку Сергій Плохій у цьому науковому закладі займається дослідженнями раннього періоду нової історії (з XVI до XVIII століть), проте його інтересивала також тематика XIX та XX століття. Його історичні праці написані гарною і старанною мовою. Проф. Сергій Плохій після Омеляна Пріцака та Романа Шпорлюка був найкращим спеціалістів з історії Східної Європи. Він входив до складу наукової ради Українського історичного журналу. С.Плохій автор; Наливайкова віра: козаки та релігія в ранньомодерній Україні. Авторизований переклад з англійської: Софія Грачова. Київ: Критика, 2005. 495 стор. ISBN 966-7679-76-4, Великий переділ: Незвичайна історія Михайла Грушевського. Авторизований переклад з англійської: Микола Климчук. Київ: Критика, 2011. 600 стор. ISBN 978-966-8978-40-1, Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій. Авторизований переклад з англійської: Микола Климчук. Київ: Laurus, 2013. 440 стор: 40 ілюстрацій, 4 карти, Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. Авторизований переклад з англійської: Микола Климчук та Тарас Цимбал. Київ: Критика, 2015. 430 стор. ISBN 978-966-8978-79-1, Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Переклад з англійської: Роман Клочко. Харків: КСД, 2016. 496 стор. ISBN 978-617-12-1056-1 та англійською мовою, проф. С. Плохій є автором цілого циклу наукових статей. Серед вчених проф. Сергія вважають одним із провідних фахівців з історії Східної Європи. Нам надзвичайно приємно, що у Гарвардському університеті С.Плохій обіймає прорітетні посади. Він автор "Mykhailo Hrushevsky Professor of Ukrainian History" та книга "Брама Європи: історія України від скіфських воєн до Незалежності", як зазначає видавець -Клуб сімейного дозвілля



- вже була представлена в США. Революція Гідності та війна України проти агресії РФ викликала на Заході інтерес до української історії, але чимало американських фахівців в уряді, розвідувальних управліннях та в аналітичних центрах, які опікуються Україною, спеціалізуються переважно

на Росії."Більшість студентів, якщо вони беруть якісь курси з історії Східної Європи, то це російські курси. І традиція, яка сформована тут в російській історії, сформована російською імміграцією, переважно післявоєнного періоду", - пояснив Плохій, чому він взявся за написання цієї книги. Фахівців мало і в американській пресі: "Дуже багато було помилкових оцінок, історичних паралелей, алюзій. Я зрозумів, що прийшов час просто відсунути всі свої інші проекти і зробити цю книжку".

Праці вченого це фундаментальні роботи, які яскраво розкривають не тільки одвічне історичне наше коріння родоvodu, але одночасно пов'язують минуле із нашим сучасним. На мене величезне враження справела дослідницька книга проф. С. Плохія про агента КГБ, найманого вбивцю Богдан Сташинський, відомого під псевдом Йозеф Леман, який злочинно вбив двох лідерів українського визвольного руху - Степана Бандеру(1959) й Лева Ребета(1957), які очолювали два різні крила ОУН - бандерівців та "двійкарів".С.Плохій написав знаменити роман під назвою "The Man with the Poison Gun: a Cold War Spy Story" - "Людина із отруєним пістолетом: шпигунська історія холодної війни". Книга є захоплюючою розповіддю про т. зв. "радянську школу розвідків", а описані вбивства, історії подвійних агентів та подвійних зрад тісно переплітаються з історією України, показуючи, як жорстокий та безжальний ворог використовував українців для скоєння злочинів, спрямованих так проти інтересів власної державності, як і чинив намагання проникнути в контрозвідку США. З роману проф. С. Плохія читачі довідуються про подробиці, злочинця Сташинського, який був сказаний судом на 8 років ув'язнення і під зміненим ім'ям жив у Південно-Африканській Республіці. Цей роман „Людина із отруєним пістолетом: шпигунська історія холодної війни”, є своєрідним продовженням кримінальної книги „Московські вбивці Бандери перед судом” (Укр. Вид. Мюнхені, 1965, 700 сторінок). Після праці проф. С.Плохія на Заході особливо вийшло ряд цінних додаткових публікацій на цю тему. Серед яких є вістка за словами генерала Гелденая, з яким професор Сергій Плохій розмовляв під час написання своєї книги. Сташинський вийшов з в'язниці одружився вдруге та жив у провінції Натал - теперішня назва Квазулу-Натал, неподалік від портового

міста Дурбан, що на березі Індійського океану. Зрештою є декілька різних версій про життя і місце проживання злочинця Сташинського. Історія Сташинського від моменту скоєного злочину, надихала на появу фільмів, п'єс та книг, в тому числі останнього роману Ена Флемінга про Джеймса Бонда - "Людина із золотим пістолетом". Книга Сергія Плохія також детально описує фешистську схильність КГБ до терору, до секретних пристроїв та отрут на знищення противників. Радянська тюрма народів, давала необмежені фінансові ресурси для КГБ, особисто підписуючи накази про знищення "зрадників" цю історичну звичку відновив колишній агент КГБ президент РФ Путін, про що вказував Суд у Лондоні. Зрештою сучасний президент РФ В. Путін так загартований у своїй терористично-злочинній школі КГБ, що на доконуванні щоденні вбивств не тільки в Україні, але і в інших краях у нього не проявляються навіть крихітки співчуття.Є сотні достойних праць, які висвітлюють масовий терор в так в колишнім СРСР, як і поза його межами. Книга проф. Сергія Плохія доводить наскільки постать Степана Бандери була загрозливою для системи СРСР, яку треба було знищити. Придіяємо стільки цій темі уваги тому, що в наш час деякі реакційні сили навіть у поближкій Польщі спільно з колишніми чекістами очорнюють український визвольний рух, а зокрема ім'я Степана Бандеру. Крім цієї тематики, вчений у своїй творчості приділяє велику увагу питанням науково-технічного потенціалу, створення нових прогресивних технологій та новаторських ідей, основних факторів економічного зростання держави. Все це наповняє наше життя новими звершеннями та рішеннями, які є джерелом розвитку майбутнього суспільства а в тому і нашого народу. Функціонування наукової школи в царині фундаментальних досліджень та передових інноваційних технологій спрямоване на істотне підвищення статусу вченого в суспільстві. Коли пишу про заслуги проф. Сергія Плохія, мені його постать часткові співпадає із знаним Одисеєм і Геродотом званим «батьком історії», які у своїх дослідях відкривали цікаві історичні події. За словами проф. Сергія Плохія , - перемагати потрібно не грубою силою, а інтелектом - таке життєве кредо нашого історика. Додаймо, що за свої осяги, між іншим вчений отримав наступні нагороди; 3 2002 до 2005 книги Сергія Плохія вигравали перший приз Американської асоціації Українських студій (American Association for Ukrainian Studies). Восени 2009 був нагороджений «Early Slavic Studies Association Distinguished Scholarship Award». Лауреат премії ім. Лайонела Гельбера за найкращу англomовну книжку 2014 року з історії міжнародних відносин (The Last Empire: The Final Days of the Soviet Union. - Basic Books, 2014). 2015 року був нагороджений премією Антоновичів. Бажаєм дальших успіхів.

**Ярослав Стех**

«Болить»

## Українське "гетто" значно гуманніше за російську дійсність

Ми в Україні живемо у спотвореному світі. Україномовні громадяни не мають достатньо книжок українською, фільмів, інтернет контенту, відсутня можливість спілкуватися, навчати і виховувати дітей. Україномовні українці живуть у своєму маленькому безправному гетто. Деякі з них віддають своє життя на сході країни за право бути українцем. Громадянам Франції чи Великої Британії важко зрозуміти, як можна виборювати право говорити у своїй країні рідною мовою... Ми маємо неймовірну кількість прекрасних пісень і артистів. І дуже дивно виглядає "кривава різня" за мізерні 25% українських пісень на радіо, і їхня практична відсутність на телебаченні у новорічну ніч.

Я справді вважаю, що громадяни України (як і будь якої країни) повинні знати мову рідної держави. Підтримую збільшення українського контенту в усіх сферах суспільного життя. Це - європейська практика. Приміром, у Франції закон вимагає і від громадян, й емігрантів знання французької, у Польщі - польської, у Чехії - чеської.

Я особисто пройшов шлях емігранта. У Парижі без знання французької, а лише із російською та англійською, не міг отримати соціального спілкування. Тим паче, не мав змоги працювати, грати музику, навіть сплачувати податки. Але французька держава іде назустріч людям, готовим інтегруватися у французьке суспільство. Пропонуючи безкоштовні освітні курси французької. Я скористався ними, вивчив мову і адаптувався у французьке суспільство.

Мене обурює, коли Україну змушують любити "руській мір" більше, аніж український. Тим паче, коли використовують мої слова для маніпуляцій і спроб формувати в Україні штучну реальність. Тож моє висловлювання, з якого змістові "патологоанатоми" висмикнули і препарували слово "гетто", досить однозначне.

Насправді, саме росіяни створили неконкурентні умови для розвитку своєї мови. Адже законодавство РФ вимагає від усіх, хто претендує на життя, роботу чи навчання у цій країні надати сертифікат про володіння російською, знання історії Росії та основ законодавства.

Тобто у РФ навіть від щойно прибулих іноземців вимагають попереднього занурення у мовний простір країни. І водночас з якогось дива заперечують наше право еволюційно утверджувати українство в Україні. Вважаю, наша держава має стимулювати українців опановувати рідну мову. Втім, якщо частина громадян не здатні, або не хочуть її вивчити, то вони самі собі визначають асоціальну перспективу...



Я пропоную допомагати російськомовним українцям, надаючи їм освітню підтримку. Водночас, законодавство сусідньої держави не дає можливості навіть перетнути російський кордон без сертифікату про знання російської. Відтак, моя дещо іронічна і образна пропозиція, висловлена у довільному спілкуванні зі студентами, і сформульована конспірологами як "гетто", - значно гуманніша, аніж незграбна російська дійсність...

*Олег Скрипка  
Український музикант, вокаліст, лідер  
гурту "ВВ", засновник Міжнародного  
фестивалю "Країна мрій"*

«З інших видань»

## Юрій Береза: «Я бачу один шлях — зміцнення армії та мілітаризація суспільства»

Екс-комбат «Дніпра-1» про українізацію, війну та відмінність від Росії

Упродовж 2010–2013 років я прочитав понад 100 книжок про історію та розвиток національної ідеї України з 1917-го по 1939-й. Навіть не знаю, що зі мною сталося: депресія, прихід Януковича до влади... Гостро відчув безнадійність усього того, що відбувається. Тож я занурився в книжки. З дитячого віку читав дуже багато, а батьки сварилися, що зіпсую собі зір. Роздарував уже чотири свої бібліотеки. Тепер у мене п'ята бібліотека, яку прочитаю і теж роздарую. Залишу собі лише найулюбленіші видання. Але повернімося у 2013-й, коли почалася Революція гідності. Я не вірив у те, що можна щось змінити. Мій Майдан не припинявся, у мене Майдан був щодня в Дніпрі: поламані ребра, шість кримінальних справ. Я був розчарований після Помаранчевої революції, у якій брав участь і сподівався, як усі, що нарешті прийде Ющенко — і... Нічого не змінилося. Світ довкола здавався ворожим. Та, коли на Майдані полилася кров невинних дітей, я приїхав до Києва. Привіз харчів, стояв з усіма...

1993 року, коли повернувся з Росії, казав, що ми з нею ще воюватимемо. Мене не розуміли, думали, що я не знаю, про що кажу, і що зі мною щось не те. Та, на жаль, я не помилявся. І коли на твою землю прийшла війна, то хай там що, а треба боронити свою країну.

Чим українці відрізняються від росіян? Пам'ятаю, 1991 року приїхав на Камчатку у військове містечко. Зенітно-ракетний дивізіон, неподалік Авачинський вулкан. Мене із сім'єю селять в офіцерський будинок, у трикімнатну комунальну квартиру, яку ми ділимо з росіянином із Рязані. Перше, що я зробив, — побудував сарайчик, викопав погріб. Мій сусід капітан Рябов приходив до мене, лейтенанта, ні, не допомагати, а з пропозицією: «Давай херячить!». Усіх попередили, що без погребя ніде картоплю зберігати. То що ж мої двоє дітей їстимуть? А капітан мені: «Шо ж хохляцкая твоя душа делает-то?». Тоді з харчами там було складно: розпад Союзу, на пайок сподіватися не було сенсу. От у сараї я й тримав кабанчика. На мене дивилися як на дивака, то й що? Зате я знав, де рибу ловлять. Тож коли дружина Рябова одного ранку побачила повну ванну риби, спитала: «Ты, наверное, из куркулей?». Я пригощав їх і салом, вони смакували, але нас нічим не пригощали. Зрештою прийшла до мене дружина Рябова і каже: «Возьми моего долбо... на рыбалку!». Листопад, –3, холодно. Картина прекрасна: припливли. З одного боку рибінспекція, прикордонники, а з другого — ведмідь. Треба було так усе влаштувати, щоб



нас не зловили, і з ведмедем теж радості мало. Я лишив Рябова, щоб поставити сітки, а він мав вогнище розпалити. Повертаюся — той собі випив «За успех безнадежного дела» і хропе. Річ не так у тому, щоб риби наловити, а в тому, щоб її додому привезти. Сіли на мотоцикл — і в ніч. Удома дав я капітану мішок риби, і тоді вперше його дружина на стіл накрила. І сказала: «Вы не люди...» Але не я один українець був на Камчатці. І з земляками здружився, і з росіянами не скандалив. Але, коли написав рапорт на переїзд до України, як змінилося ставлення «русских товарищей» до мене... Те, що говорилося в 1990-х у них на кухнях, сьогодні вилилося на Україну: тут і Крим, і Донбас, і решта...

Хто такий сучасний українець? Насамперед це вільна людина. Вільна внутрішньо від «гомо советікуса». Біда в тому, що багато українців заражені цим вірусом, котрий передається від старшого покоління, яке із советами не може ніяк розпрощатися: «Ах, как была харашо прі советах...» Крім безплатної медицини що ще в Союзі було доброго? Про які здобутки можна говорити? Про те, що тракторист загинув, а трактор ціною його життя вцілів? Життя людини в Радянському Союзі не важило стільки, як трактор. Життя людини було знецінене. На жаль, 1991-го очільники нашої держави не зуміли зробити так, щоб спалити ці мости. Минуле залишити в минулому, усвідомити: перед нами чиста сторінка, починаємо жити по-іншому, рухатися далі. А вірусом, на жаль, заражені й молоді люди, і це найбільше помітно на Сході України. У Facebook я посилав подалі всіх тих, хто мене вітав «с 23 февраля». Торік таких вітальників було понад 300, цього року 40. Тобто вже небагато, але такі ще є. І серед них чоловіки, які в жодній армії не служили, для них «23 февраля» — свято, коли можна набухатися.

1993 РОКУ, КОЛИ ПОВЕРНУВСЯ З РОСІЇ, КАЗАВ, ЩО МИ З НЕЮ ЩЕ ВОЮВАТИМЕМО. МЕНЕ НЕ РОЗУМІЛИ, ДУМАЛИ, ЩО Я НЕ ЗНАЮ, ПРО ЩО КАЖУ, І ЩО ЗІ МНОЮ ЩОСЬ НЕ ТЕ. ТА, НА ЖАЛЬ, Я НЕ ПОМИЛЯВСЯ

Нам завжди нав'язували принцип «моя хата скраю, я нічого не знаю». Це неправда. Навпаки, українець заради побратима міг життя віддати. Моя хата скраю — перший ворога зустрічаю. Нас стільки часу намагалися переробити. Ментально, психологічно. А українська ментальність така, що воля козака незламна. Українці — це творці. Українець не крастиме, а прагнучиме створити. Міста й села серед степу широкого чи на високих пагорбах. Українська ментальність — це жага до творчості. Козак побудував хутір, завів господарку й пішов воювати. А від жінки залежало, що буде на тому хуторі, яке буде його наповнення. Українська жінка — вправна господиня. Взаємоповага між чоловіком і жінкою — основа добробуту. І любов до тієї землі, яка родить. Землі, на якій живе. Не колонізація по-російськи: вирубати ліс та й по всьому. Щось не складається — далі собі пішли кочівники. Інша річ — українці. Козацькі клейноди. Коли козак отримував наділ землі, то зобов'язувався зберігати дерева, які там росли. Попри війни, репресії, голодомори, український дух трударя жоден ворог не витравив. Найперші, з ким має знайти спільноту нинішня влада, — вчителі й священники. Незважаючи на те що релігія і держава відокремлені. Священники — це ті, хто може пропагувати. Щодо педагогів. Реформи освітньої галузі: у кожній школі, ПТУ, університеті. Це дуже важливо. Я хотів би зробити так, щоб, наприклад, у ПТУ працювали бійці, які пройшли війну. Виховання на справжніх ідеалах — це ще й донести до покоління, що підрастає, ті речі, які зараз у країні відбуваються. Бо складається враження, що більшість молодих людей живе в якомусь ілюзорному віртуальному світі телевізора та соціальних мереж. Це діти, найуразливіші організми, які легко піддаються згубному впливу. не збігаються з очікуваннями всередині країни. Розрив між зовнішнім баченням розвитку держави та внутрішніми процесами, подіями в державі надто великий. Майстерність очільників країни полягає в тому, щоб подолати цей розрив. Ні для кого не секрет, що Ахметов на Донбасі міг переграти ситуацію, і тоді все

склалося б не так трагічно для держави. Чому він не зробив того, що мав? Він міг змінити хід подій навіть за бездіяльності міліції-поліції, СБУ та інших органів. У нього було достатньо ресурсів: і кошти, і люди — десятки тисяч озброєних чоловіків (є версія, що в березні 2014 року їх було 37 тис.). В українській армії на той час назбиралося... лише 5 тис. вояків разом із добровольцями. А міг би олігарх ще тоді зупинити напад і всіх божевільних, які захопили Донецьку ОДА, та й решту причетних. Чомусь не знайшлося і десяткох вправних правоохоронців, які зі зброєю вийшли б назустріч нападникам. Я мислю так: раптом у Дніпрі починаються якісь загрозливі рухи — Нинішня Україна у своїй історії має сторінки, які були також у Держави Ізраїль. Країна постійно в оточенні ворога. У мене немає відрази до арабів чи ізраїльтян, лише беру як приклад. Ізраїль вистояв. І таке саме чекає на нас, іншого варіанта немає. Наш кордон — від Білорусі до Туреччини з усіма умовностями — це Росія. Ворожа країна. Чого ми від неї можемо очікувати? Нічого доброго. Що ми можемо зробити? Побудувати велику китайську стіну? Сумніваюся.

Я бачу один шлях — зміцнення армії та мілітаризація суспільства. Поруч із нами в кафе сидять люди, сміються-веселяться, їм байдуже, що йде війна. Коли це зачепить їх за живе і на фронт піде їхній син, брат, чоловік, батько, тоді вони замисляться. Але в цій байдужості не вони винні, а держочільники. Бо виходить так, що в нас ніби і йде війна, і ніби її немає — АТО. Але це справжня війна. Я не маю жодного сумніву. Проблема ще в тому, що підіграють так звані патріоти. Немає єдиної національної політики, яка об'єднувала б усіх громадян України. І все одно ми повертаємося до того, що нам потрібна національна ідея. Для мене це мілітаризація. Скажу неприємне: ми маємо дякувати росіянам, що вони на нас напали. Це мобілізувало суспільство. І викристалізувало просте визначення: Україна — від Сяну до Дону. Так історично склалося, якщо говорити про географічні межі країни. Хто винен і що робити? Керівники держави досягли багато успіхів на міжнародній арені, але, на жаль, їхні дії дістають зброю і дають команду. Якщо треба, то вбивати. По-іншому ніяк. Усі знають: Береза контужений — і мені не дивуються. Якби тоді вбили тих небагатьох, то нині ми не

мали б тисяч загиблих українців. Сильна армія. Всі чоловіки мають бути готові воювати. Бо воювати доведеться не лише у Facebook. Пройти підготовку в складі Збройних сил чи будь-де, щоб мати уявлення про зброю і про те, як вона стріляє. Набути навичок. Потім ці люди повинні об'єднатися в територіальних загонах оборони. А в кожного чоловіка, який був на війні й брав участь у бойових діях, має бути право тримати вдома автомат, кулемет і все інше, те, що дозволяють фінанси: можеш купити танк, то й танк. Але ти, звісно, маєш довідку, що психічно здорова людина. Українцям давно потрібне право на володіння зброєю. А чоловіки, які захищали державу, повинні мати це право в першу чергу.



Якщо ти громадянин, мусиш скласти іспит на знання державної мови. Української. Ти не можеш працювати в держінституціях без знання державної мови. Це навіть не обговорюється. Усе, на що йдуть гроші з держбюджету, тотально українізувати. Про російську не може бути й мови. Хоча б на три роки так зробити — і проблеми немає. Така собі лагідна українізація.

І нарешті, ти маєш право на володіння землею. Земля — це товар, велика цінність. Тобто потрібні реформи ринку землі й створення громад. Але без монополії аграрних корпорацій: до 500 га в одних руках. Щоб відбулися будь-які зміни в Україні, потрібна політична воля. І на те, щоб змінити Закон «Про вибори». Щоб мати право голосу, ти повинен бути українцем. Не просто повносправним, а повноправним: знати державну мову, сплачувати податки та багато іншого. У мене є друг, якому я врятував життя в Пісках. Він має бізнес на Закарпатті. Якось спитав у побратима: «Скільки ти заплатив податків?». А він: «Я?.. Та ну його!». Поясніть мені, чому державі

платити податки люди не хочуть? Бо в багатьох немає розуміння, що таке Українська держава.

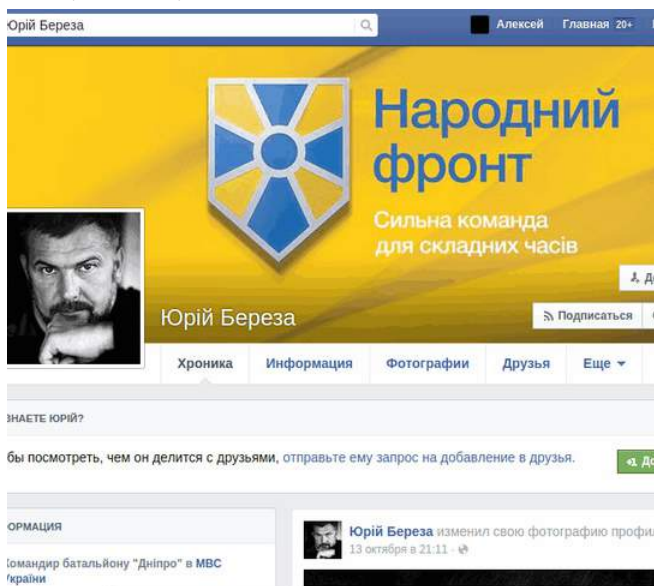
Для сепаратистів і колабораціоністів не тюрми, а заклади з жорстким режимом. Іншого способу я не знаю. Можна назвати по-різному ці місця: фільтраційні табори тощо. Але ті люди, які є загрозою для існування України, не мають права голосу на виборах, бо які ж це громадяни?

Має бути закон про позбавлення українського громадянства. Потрібен інститут українського громадянства. Це проста програма від Берези. Я нічого не хочу вигадувати, Коломойському ще у 2014 році сказав, що нам треба в Жовтих Водах будувати платформу, де ми перековуватимемо всіх тих, хто завинив перед Україною. Це смішно звучить, але правда гірка й страшна. Жовті Води, Вільногірськ — територія, куди було завезено багато росіян. Ми з вами візьмемо участь у перевихованні П'ятихатського району, російського анклаву в Україні. І тепер то Україна, там розмовляють українською мовою, це модно, як у класика було, «по-модньому».

Раніше українську сприймали як субкультуру, ти ж по-сільському не розмовляй! Поки жила в селі — говорила нормально, тільки повернулася з великого міста — «пірнуля і попліла». І що я роблю в П'ятихатському районі — борюся зі звичайним сільським жлобством. Пірнуля і попліла...

Жоден президент не потопить цю країну, а жлобство простих фермерів. Сидиш із ними й питаєш: що ви хочете робити? А вони що? «Держава нам нічого не зробила». Питаєш: «Скільки ти, чоловіче, податків заплатив?». А він: «Та все одно всі крадуть». Питаю: «Ти скільки податків заплатив? Скільки ви з гектара платили неофіційних податків потрібним людям? Ви щороку їм платили. Комусь. Я вас прошу по 100 гривень із гектара — і створимо нарешті фонд розвитку села. У кого найбільше землі, той найбільше сплачує. І на ці кошти розвиватимемо село». І що? Фермери купили квартири дітям у місті, дехто вже навіть у Києві. Але вкладати в село не хочуть. Вони вже подумують обзавестися житлом у Болгарії. Я міг би собі купити квартири і в Нью-Йорку, і в Женеві. Але не дозволю собі цього. Хочу жити там, де народився. Я й хоромів багатопверхових свідомо не хочу. У більшості українських очільників такі будинки. У мене така хата, як у них туалет. Це моя рідна земля. За цей рік купив бійцям хати в українських селах — і вони туди поїхали жити. Їхні малі дітки бігають по землі в моєму рідному селі... Коли я пішов у батальйон «Дніпро-1», поміж односельців були такі сепаратистські настрої: вони ж прийдуть нас різати... І це козацьке село! 2008 року поїхав до родичів по маминій лінії на Волинь, невеличке село під Ковелем. Прийшов на вінчання молодят до місцевої церкви, і священник сказав: «За нами Москва і Путін»... Я тоді в церкві зчинив рейвах: «А ви не о..ли тут?». Моя дружина мені докоряла, що зіпсував свято, мовляв, ну хіба можна в церкві таке казати.

№4(309) То я їй відповів, що московському попу можна, а нам ні? Повісити його мало. Дядьки місцеві тоді казали: «Ото Бандера приїхав...» Церкві 400 років, повно людей, всі одне одного знають. Я лаявся. Та для мене почути таке в Західній Україні — культурний шок. Але. Із Західної України поїхав кожний тридцятий воювати, а зі Східної — кожний п'ятий. Є різниця. У 2014 році в червневих-серпневих подіях, в Іловайському котлі, скільки бійців утікало. Гармати, БТР, повний боєкомплект, а драпали... і казали, що в них наказ. Психіка людська того пекла не ладна була витримати. Я кричав: «Що ви робите!?» Батальйони тікали, хто мене слухав... Така правда. Двоє етнічних росіян — Пермяков і Мітяєв. У Пермякова вся рідня в Росії. І йому відрізав Бес голову і грав нею у футбол. Тому що той не став на коліна, а сказав, що є українцем. Не все так однозначно в цьому всьому, непросто розібратися, хто є хто.



Відома історія Артема Кравченка, наймолодшого голови Верхньодніпровської райради. В Іловайську йому прострілили руки та ноги. Українці, місцеві мешканці села Катеринівка, здали цього хлопця росіянам. А ті не взяли його, бо був для них «нежилец», попросив води — не дали, пив зі свинячого корита, а потім хлопця таки віддали Червоному Хресту. Він, на щастя, вижив.

Ми повернемо ще контроль над Донбасом, Луганськом і над Кримом — вогнем і мечем, іншого способу, як хорватський, у нас немає. Не бідкатися. Усі ці дипломатичні реверанси не допоможуть. Ми ж на Росію не нападали, а вони прийшли з мечем до нас.

Першу інформаційну війну проти Росії ми програли. Вона почалася у 1991-му й закінчилася в серпні 2014-го. У цій війні визнання Росією «ДНР-ЛНР», їхньої фейкової документації грає нам насправді на руку — це підстави для нас застосувати закон про позбавлення громадянства. Сьогодні

головне — документування, документування, документування. Врешті-решт ці відступники там самі себе з'їдять. Повірте, так само в Криму можна зіграти на протиріччях. Країні необхідна сильна внутрішня політика, і тут президентові Порошенку має допомогти команда, але в нього її немає.



Україна для мене — це родина: мама, тато, сестра, дружина, мої діти та онуки. Це чиста квітуча Україна, де жити безпечно, можна вийти вночі з будинку і не боятися, комфортна країна для будь-якої нації, яка поважає цю країну та її історію, мову. Я хочу, щоб навколо завжди звучала українська мова. Не хочу чути російську попсу, вона мене бісить так, що можу такому меломану надягти на голову ноутбук як пілотку.

Україна — це моя рідна земля. Мені сьомий минало, я пас ягнята за селом. Мене, першокласника, тітка вела за руку на вівчарню і казала: «Ти хочеш сам собі купити портфель? Інакше в тебе його не буде, бо грошей нема». 54 карбованці отримав за перший місяць роботи і тішився, як дитина. Україна має бути заможною країною, де кожен може купити хліба і не тільки. Країна людей нелукавих. Щоб підлі боягузи не тікали з передової, коли потрібно захищати свою землю. І щоб поруч не було людей, які засовують ніж у спину. Незважаючи на пекло й зради Іловайська, все одно я люблю людей. Не забуду, як дванадцятьоро бійців склали зброю і відмовилися воювати, тоді я хотів їх розстріляти. А потім мені стало їх шкода... Українці скрізь люди добрі й мирні, доки їм до живого не допекли.

Журнал «Тиждень» (м. Київ)  
Літературний упорядник Інна Корнелюк



## Казки дніпровської письменниці вміють лікувати дітей

Письменниця з Дніпра Еліна Заржицька авторка понад 15 книг. І це не межа. Пані Еліна є співавторкою багатьох дитячих книг, друкується у журналах, керує багатьма проектами.

А тепер герої її книги «Про Пищика-молодця, школи «Сакура» бійця» оживуть! Ілюстрації створювали вихованці Винниківської школи-інтернату для дітей з групи ризику легеневих захворювань. Завдяки цим ілюстраціям світ побачить справжній мультфільм – екранізацію казок.



Як розповіла нам Еліна Заржицька, серед 25 юних художників вона відбрала п'ять, що їй вразили. Невдовзі розпочнеться безпосередня робота над мультиком. Озвучуватимуть його учні дніпровської школи, де навчаються діти зі сколіозом. Тож переглянути анімацію можна буде вже наприкінці 2017 року.

На казки Еліни Заржицької вже створено три мультфільми: «Як черепаха Наталка до школи збиралася» (у 4-х серіях, м. Кривий Ріг), «Про ліниву ворону» (м. Дніпро), «Як вуж намагався гадюкою стати» (м. Івано-Франківськ). У багатьох мультфільмів є англійські та французькі субтитри. А композитор Валентина Фалькова поставила за її лібрето дві музичні вистави: «Як тітонька Жабка на ринок збиралася» та «Пригоди Морського Коника» (2007, 2009).

**— Пані Еліно, вже не вперше ваші книжки стають мультфільмами і отримують нагороди.**

— Так, за свого мишеня Пищика я отримала особливу відзнаку журі конкурсу радіо'еси «Відродимо забутий жанр». Це не перший мій досвід роботи з дітьми з особливими потребами. Усі чотири серії мультфільму на мою казку «Як черепаха Наталка до школи збиралась» малювали вихованці Криворізької школи-інтернату «Надія» – діти-аутисти. Усі п'ятеро художників невдовзі після закінчення нашого

проекту змогли перевестися до звичайних шкіл, а одна дівчинка навіть вступила до художньої. Мене надзвичайно зворушило, що саме творчість стала умовною «останньою крапкою» у їхній довготривалій терапії. Допомогла нав'язати контакти з зовнішнім світом. Лікарі стверджують: спільна творча діяльність позитивно впливає не тільки на психологічний та розумовий розвиток дітей, але й сприяє покращенню їхнього фізичного стану.



**— Чому дітей вчить історія про мишеня?**

— В моїй історії мишеня захищає своє місце від котів. Тому мені хотілося, щоб це було символічно. Україна теж маленькою, може, здається комусь, але ми готові відстоювати свої ідеали. Дітей ця казка вчить хоробрості та віри у свої сили.

**— Як ви ставитесь до екранізації дитячих творів у мультиках, чи не стануть діти менше читати? І чи плануєте далі екранізувати свої твори?**

— Звичайно, планую працювати в цьому напрямку. Він дуже плідний. Дітям подобається і читати, і дивитися мультфільми. Завжди під час зустрічей у школах та бібліотеках проходить демонстрація мультів.

**— А які у вас подальші плани?**

— Ми з письменницею Наталею Дев'ятко є організаторами загальноукраїнського конкурсу «Казки» про різні професії. В них кожна професія подається цікавою казковою розповіддю. І з цих казок має бути збірник, який хочуть видати як аудіо книжку, знову ж таки озвучену дітьми. І озвучувати будуть цього разу діти з Винниківського інтернату

Дарина Сухоніс

«Цікаво»

## На Дніпропетровщині ростуть дуби-гіганти

Як відомо, Дніпропетровщина не особливо багата на ліси. Тим унікальнішими є козацькі дуби, які ростуть на території Новомосковського військового лісгоспу. Близько двохдесятків дерев побіля селища Гвардійське та села Знаменівка ведуть свій родовід ще з часів Запорізької Січі. На думку головного лісничого цього лісгоспу Наталі Качур, серед цих дерев-довгожителів є екземпляри майже трьохсотрічного віку.



«Всіці дуби належать до насаджень з охоронними зобов'язаннями, мають свої відповідні номери. І ми тримаємо їх під особливу увагою, адже, без перебільшення, це пам'ятки природи», — розповіла Наталя Олександрівна. Наприклад, найбільш товстий дуб у групі вікових дубів на території центральної садиби Новомосковського лісгоспу має 570 см в обхваті!



Є тут і Віковий дуб — розташована на південно-західній околиці села Андріївка Новомосковського району, його посадили у далекому 1972 році.



Складно уявити, однак дуби-довгожителі й справді могли бачити правдивих українських козаків. І хто знає, можливо, були вони свідками не одного переможного бою наших славетних пращурів з татарами, поляками та московітами. Поміж згаданих дерев - ровесників козацької доби є і так званий дуб Леніна у селі Васьківка — коли б не найстаріше дерево цього унікального стародавнього гаю, ботанічна пам'ятка природи місцевого значення. Свого часу в річницю смерті вождя пролетаріату місцеві більшовики вирішили назвати його іменем найстарший і найрозкішніший дуб. Унікальне дерево і досі живе, але в рамках декомунізації його можуть перейменувати.

## У Дніпрі показували унікальні писанки

У Будинку мистецтв у Дніпрі відкрилась традиційна виставка, присвячена святу Великодня — «Атрибути великодніх свят». Тут свої роботи показують майстри з Дніпра, Новомосковська, Кам'янського, Києва. Всього продемонструють близько 600 творчих робіт 52 майстрів. До уваги глядачів тут плетені кошики і корзинки, вишиті серветки та рушники, фігури пташок із ниток і соломи, витинанки, петриківський розпис та вироби з глини, традиційний український народний одяг. Але який Великдень без традиційних писанок? Тут вони на курячих, гусячих, страусиних яйцях, дряпанки і шкрябанки, мальованки, сучасні декорованія яйця.

«У нас представлені усі типи великодніх яєць. Існує чотири види розписаних яєць — крапанка, дряпанка, крашанка та писанка. Кожен із цих видів має свою систему розпису. Найпростішою є технологія виготовлення крашанки. З відомих орнаментів, популярних на Дніпропетровщині, можна назвати дерева, квіти, листя, грабельки, вітрячки, дубове листя, часто з жолудями. Часом зустрічаються тюльпани і гвоздики. Подекуди тут можна помітити запозиченні в галичан мотиви, однак з додаванням місцевого колориту. Також зображали рослинні символи на чорному, темно-вишневому, червоному, а подекуди і зеленому тлі. Майстри проводять тут зустрічі, де вчать усіх бажаючих мистецтву писанкарства», — розповідає директор Будинку мистецтв Валентина Слобода.

Відвідувачі різного віку цікавляться експонатами. На тлі вишиванок, плетених брилів та ляльок-мотанок тут сяють барвами великодніх яєчка усіх форм та розмірів. Є навіть страусині! Зараз традиції органічно поєднуються з модними тенденціями. Писанки прикрашають камінням, яскравими кольорами. Використовують чорно-білі поєднання. Також на писанках зображують портрети відомих людей, мультиплікаційні персонажі. Наприклад, кольорові яйця з блискітками на Паску додають до вашого столу мистецького тону. Але, як наголошують священнослужителі, не потрібно купувати спеціальні наліпки з клейонки, які імітують писанки. Адже таке прикрашання яєць зводить нанівець всю ідею виготовлення писанок. Бо написання писанок — це один із різновидів духовної жертви Богові. Тому виготовляти писанки краще власноруч, залучивши до цього дітям, онуків. Адже розписана певним орнаментом писанка є символом Христового Воскресіння і вважається оберегом. Її ставлять на святковий стіл та дарують на щастя рідним, бажаючи благ і гараздів.

«Я працюю з класичними крашанками. Особливо мені імпонують геометричні



візерунки. Наприклад, для нашого регіону характерною є катеринославська зірка. Це орнамент-оберег! Взагалі, будь-яка писанка має символічне і сакральне значення. Вона всмоктує в себе енергетику. Тому можна створити писанку навіть... з сирого яйця! І воно не зіпсується і буде зберігатися багато років. Деяким моїм «сирим» роботам по п'ять років», — розповідає майстер народної творчості Ірина Пяшинцева.

«Якщо ви створили писанку, а потім вона з якихось причин розбилась чи тріснула — засмучуватися зовсім не варто! Це означає, що вона виконала своє призначення, забрала на себе щось дуже погане, захистивши вас! Залишки такої писанки треба обов'язково закопати в землю», — додає вона.

Пенсіонерка з Дніпра Людмила Таран прийшла на майстер-клас вперше, але в неї одразу ж «народилась» чудова писанка — червона з зеленим листям дубу.

«Дуб — це символ здоров'я та довголіття. А це те, що особливо потрібно усім, хто в такому «ніжному» віці як я! Мені дуже сподобалось робити писанку під таким майстерним керівництвом. Це взагалі дуже духовне та важливе заняття. А де добро ми повинні робити та примножувати, особливо в Чистий четвер», — розповідає Людмила Таран.

Писанку за всіх часів дарували на знак перемир'я, побажання здоров'я, краси, сили, врожаю. Застосовували як запобіжний засіб від стихійного лиха, пожежі, грому, для лікування різних хвороб, від переляку, наговору. Писанку качали по зелу й закопували в землю на ниві, щоб хліб колосився і не пропав. Їх підкладали під вулик, щоб роїлися бджоли. Це барвисте яєчко несе в собі певний емоційний код — ви можете зізнатися у коханні, нагадати про вірну дружбу чи просто побажати всього найкращого. Головне — робити це з чистим серцем.

## Українська сучасна казка



### Казка про кота Тимка

Кіт Тимко — це звичайнісінький собі кіт. Його можна було б назвати білим, якби не безліч сірих плям та сірий хвіст. Постійної домівки в нього немає, як немає й хазяїв. Проте Тимко собою дуже пишається, адже він справжній городянин. Тимко вміє прожити та прохарчуватися у великому місті. Його територія — це двір багатоповерхового будинку.

Ранок в Тимка починається з того, що він перевіряє контейнери зі сміттям. Адже люди часто викидають туди що-небудь їстівне. Потім надвір виходять добрі бабусі, які підгодовують бездомних котів. І цей момент не можна пропустити аж ніяк. Адже можна отримати пшоняної каші, шкурочку від сала, ковбасних обрізків, курячих кісточок. Іноді бабці навіть рідкої сметани наляють, тієї, яка з найближчого супермаркету.

Як ви вже зрозуміли, Тимко не один кіт у дворі. Тут безліч котів, які ховаються у кущах, лазять у підвал та на дерева у палісаднику. Тимко з ними приятелює, проте їжу з ним ділити не любить. Кожний сам за себе, вважає Тимко.

Пробігають також двором собаки, з ними Тимкові вже не раз доводилося дряпатися. Від великих собак краще тікати відразу, а ще слід поводитися обережно, коли собаки збиваються у зграї. Коти ж один за одного війною не йдуть — попався собаці — рятуйся, як сам умієш. Одного разу Тимка собача зграя загнала у кут біля магазину, і нічого доброго це не провіщувало. Але якраз ішли якісь здоровенні дядьки, тупнули ногами як слід, цикнули на собак та відігнали їх від кота.

Тимко вміє говорити. Проте з людей його розуміють лише добрі бабусі -годувальниці. До того ж Тимко каже їм одну й ту саму фразу завжди: «Сала! Сала! Мало! Ще!»

А одного разу у двір прибула якась подряпана кішка. Мабуть, з найближчого базару. Ніхто не помітив, а Тимко «засік», що кішка заховала у дворі, у віддалених кущах, серед залишків будівельного сміття трьох маленьких кошенят. І виховувала їх там. Сунулися туди Тимко не намагався, бо можна ж було й ляпаса отримати. Одного дня Тимко почув, що біля кішчиного кубла щось негаразд. Якесь нявчання та гарчання долинули до нього. Тимко підкрався ближче, і шерсть його стала дибки: кішку оточили чотири собаки! Мабуть, вони хотіли поїсти малих. Кошенята жалібно пищали, а кішка стояла, розчепіривши лапи та закривала кошенят собою. Вона аж вила, намагаючись налякати собак. Ті поки що боялися підходити, але не дуже й лякалися та з погрозою гарчали.

Тимко мерщій зник, поки собаки не побачили його. «От халепа! Помітили б мене, і мене б порвали!» - радів він. Але водночас якось не по

собі стало Тимкові. «А що я можу зробити?!» сам із собою розмовляв кіт: «Шкода, звичайно, кішку та малих, але ж кожний сам за себе. Якби за мною собаки гналися, ця кішка не поворухнула б навіть лапкою».

Але Тимкові не ставало спокійніше. Раптом, неочікувано для самого себе, кіт помчався у двір. Там на лавах, як завжди надвечір, сиділи бабусі. Поряд гралися діти, а за столиком старі діди грали в доміно.

Тимко став несамовито нявчати та бігати туди-сюди. «Рятуйте! Рятуйте!» - кричав він. Але цього разу люди немовби отупіли зовсім. Ніхто його не розумів. Хтось з дітей тицьнув йому шматок булки, але Тимко не став їсти. «Відійди від нього, він, може, скажений!» - сказала якась тітка своїй дитині. Тоді Тимко блискавично змінив тактику. Він замурчав та став лащитися до дітей. Його відразу почали гладити дівчата та хлопчики, що каталися на роликах. Тимко лащився, але в руки не давався, а все відходив до кущів, до того місця, де було котяче кубло. Скоро ціла купа дітей підійшла за ним до кущів та почула гарчання. Дівчата злякалися, а один хлопець узяв до рук дрючка та вирішив подивитися, що там відбувається. «Тут собаки кішку гризуть!» - заволав хлопець: «Ану, пішли геть!». «Ну, тримайтеся, хулігани!» - переможно крикнув Тимко, але його «няв-няв» потонуло у верещанні дівчат. Хтось уже схопив з землі дрючка та кинувся захищати кішку з кошенятами, хтось плакав: «Я боюся собак!». А більшість дівчат просто верещала, підстрибуючи на місці. Чиясь бабуся вже мерщій бігла через двір на допомогу своїй онучці. Собаки панічно розбіглися у різні боки. Через кілька днів покусана кішка, шкутильгаючи, вийшла надвір з квартири доброї тітки Віри. «Мамо, дивися, перебинтована кішка!» - зрадів якийсь малий, побачивши дивину. «Не в курсі» - зверхньо подумав Тимко. Після пригоди, яку бачили всі, хто був тоді у дворі, Віра з першого поверху забрала кошенят та кішку до себе додому та навіть викликала до покусаної жертви ветеринара. «Спасибі, Тимко» - сказала кішка: «Зрідка коти допомагають один одному, а дякують за це аж зовсім нечасто. Спасибі тобі». «Та ну» - відповів Тимко: «Звідки ж ти знаєш, що я щось зробив? Я так, йшов повз кущі». «Миші сказали» - відповіла кішка: «Ті, що у під'їзді ночують. Вони все бачили»



«Фотонотатки шеф-редактора»

## НАДІЙНИЙ «МІСТ» ДО АМЕРИКИ

Час від часу буваючи в США я найперше мав до діла з релігійними, культурними та політичними організаціями нашої діаспори. Щоправда, не раз бували зустрічі в українських кредитівках, котрі фактично є становим фінансовим хребтом нашої громади на землі Вашингтону. Але з українськими, як кажуть у діаспорі, «бізнЕсами» був ознайомлений мало. Можливо, через те що вони не такі вже чисельні. Адже, мабуть, тому що все ж таки етнічне життя в Америці більше гуртується навколо релігійних та культурологічних організацій. Етнічний бізнес явище для українців, як мені здається, в діаспорі доволі рідке явище. Він не минуче буде пов'язаний з чужинцями. І, напевно, це вже не так і зле... Але є в США доволі велика ділова структура, котру без перебільшення можна назвати українською. Можливо через специфіку її діяльності. MEEST-America, Inc. - логістична компанія, що пропонує увесь спектр послуг з перевезень морським та повітряним шляхом. Розпочавши свою роботу в 1989 році, Корпорація «MEEST» побудувала надійний міст через Атлантику, що поєднав українські та російські громади у США й Канаді з їх родичами, друзями та бізнесами в Україні, Росії, Білорусі, Молдові, Литві, Латвії, Естонії, Грузії, Вірменії, Азербайджані, Узбекистані, Киргизії та Казахстані. За цей час «MEEST» виріс у бізнесову структуру світового масштабу з понад тисячею співробітників в різних країнах.



**Пані Наталі Брандафі керівник MEEST-America, Inc. не лише вродлива жінка, а й талановита «бізнесвумен».**

Компанія MEEST-America надає якісні та перевірені клієнтами послуги за п'ятьма головними напрямками:

Кур'єрська доставка пакунків, листів та бандеролей.

Морські та авіаперевезення вантажів, автомобілів і човнів.

Доставка квітів та подарунків.

Надання адреси, консолідація товарів з американських інтернет-магазинів та аукціонів, їх доставка за адресою в Україні своєю

кур'єрською службою. Розгалужена мережа представництв, кількість яких наближається до 600 одиниць, у США, Канаді, Україні, Росії та інших країнах дозволяє Корпорації «Міст» завжди залишатися в межах досяжності для її клієнтів.

Для того, аби знайти найближчого до вас представника Корпорації, варто лише скористатися безкоштовним телефоном: 1-800-288-9949.

Усі офіси Корпорації об'єднані в єдину, сучасну та технологічно досконалу електронну мережу, що дозволяє споживачам наших послуг у будь-який момент без проблем з'ясувати статус пакунка чи інших замовлень. Ввівши номер пакунка (він розташований у правому верхньому кутку вашої митної декларації), ви побачите дату відправки пакунка зі складу у США, день прибуття до сортувальної станції в Європі та його подальшого скерування до регіонального офісу, а також дату вручення відправлення адресатові. За будь-якою додатковою інформацією ви завжди можете звернутись за безкоштовним номером телефону 1-800-288-9949.



MEEST-America надає висококваліфіковані послуги завдяки використанню найсучасніших технологій у сфері перевезення товарів з інтернет магазинів, посилок, великих та малогабаритних вантажів із США до країн СНД та із України до США.

Вже не один рік як журнал «Бористен» та його релігійний додаток «Наша Церква – Київський Патріархат» співробітничать з MEEST-America. А тому мені було цікаво і корисно побувати в головному офісі компанії у штаті в штаті Нью-Джерзі. Я не помилково визначив на початку цих рядків, що ця бізнес-структура по-справжньому є українська. Відчиняєш двері й немов опиняєшся вдома. Антураж, щоправда, дещо відмінний, аніж у офісах Києва чи Львова. Та й працюють тут вже за американськими стандартами. А так рідні обличчя, рідне слово, рідна ментальність. Америка залишається за зачиненими дверями. Мені так само поталанило поспілкуватися з очільницею «Мосту» пані Наталі Брандафі. Суть і враження від цієї зустрічі заслуговують на окрему публікацію. Зазначу лише що попри суто діловий характер цієї бізнес-структури MEEST-America багато робить для добра України. Особливо зараз у грізну пору російської агресії проти нашої спільної Вітчизни.



А це фото зроблено після закінчення зустрічі в Українській Католицькій Церкві у штаті Коннектикут. Приємно було відзначити що актив тамтешньої парафії хвилює ситуація в Україні, в цій громаді як і в більшості інших українських згромаджень багато роблять для допомоги. На пам'ять про нашу зустріч я подарував новим друзям наш державний прапор з автографами бійців АТО.



У штаті Нью-Йорк в Кельтських горах знаходиться Святиня Матері України храм Оріяна сповідників РУНВІРИ ( Рідної Української Національної Віри). Рідна Українська Національна Віра (РУНВіра) – українська національна абсолютно монотеїстична віра. Ідейним натхненником РУНВіри став Лев Силенко (1921 - 2008) – Духовний Учитель і Пророк, який, реформувавши стародавню (дохристиянську) віру, проголосив РУНВіру (Рідну Українську Національну Віру), віру в Єдиного Господа Дажбога. РУНВіра є відповіддю космополітичним та атеїстичним настроям в Україні. Вона відтворює національні особливості українського народу, як, наприклад, юдаїзм – єврейського чи синтоїзм – японського. РУНВіра прагне зберегти рідну культуру, мову, звичаї і обряди українсько-руських земель. Серед сповідників цієї національної релігії в мене є чимало приятелів. Цього разу відвідати Оріяну випало якраз у день, коли рідновіри відзначали Великдень світла Дажбожого....



Показово що серед сповідників РУНВІРИ в США чимало й тих, хто вже народився на чужині. Так, зокрема, побратим Тарас Лозовий постійно бере участь в Священних годинах громади РУНВІРИ, здійснює догляд за спорудою Святині Матері України....

Сповідник РУНВІРИ побратим Святослав Гулаг народжений у Франції. Живе в США. Та вважає себе українським козаком. І у такому костюмі скрізь...



Івану Буртику 92 роки! Якраз перед нашою зустріччю він відвідував кардіолога. Той зазначив що серце у пана Івана працює краще ніж у юнака. Чому Бог дає таке здоров'я українцю зі штату Нью-Джерсі? Напевно, через велику працелюбність і відвагу. Що довелося пережити цій людині, котра ще підлітком стала в обороні прав рідного народу, важко переповісти. Під час його відвідин разом з Петром Палюхом розкривши рота слухали епізоди з життя добродія Івана Буртика. Навіть фільмоісторія "Титанік" виглядала б дитячою балачкою аби хтось екранізував долю цього чоловіка! Відсвяткуємо належно сторічний ювілей відважного бендерівця! А ще уважно проглядайте журнал «Бористен» і його релігійний додаток бюлетень «Наша Церква – Київський Патріархат», де нерідко друкуються гострі та влучні дописи Івана Буртика на політичні теми.

Керівник ансамблю Бандуристок Північної Америки Ірина Китаста-Кузьма гідно продовжує славу музичну династію Китастих . Ми зустрілися з пані Іриною в Українському домі в штаті Коннектикут. Інтерв'ю з нею неодмінно буде на шпальтах «Бористену».



Українці США горді свого походження. Рунтато Боголюб Свириденко та рунмама Світання Свириденко побіля свого будинку в місті Шелтон що у штаті Конектикут.

## « Наша слава не вмре, не загине! »

Козацька регата-2017 збере під вітрилами яхти з усієї України

Безкрає море, солоні бризки в обличчя, спів вітру та гул парусів. Це не мрії про відпустку, то готується підняти вітрила регата «Козацький шлях». До участі в масштабних змаганнях запрошуються крейсерські яхти клубів Придніпров'я та Причорномор'я. Яхтсмени з усієї України йтимуть наввипередки до Одеси. Грандіозна подорож історичними шляхами козаків запланована на червень. Регаті, що проходить шляхами запорізьких козаків, – не один рік. Та традицію перервала війна на Донбасі. Оновлені вітрила регата підняла у 2016-му.

Ця подорож була репетицією перед регатою-2017. Цьогоріч вона буде більш масштабною: вийде за межі Дніпра і збере під вітрилами десятки яхт з усієї України, які змагатимуться на швидкість. Підготовка – у розпалі. «Відродити парусну регату запропонували самі яхтсмени – ДніпроОДА ідею підтримала. Минулого року регату присвятили сучасним захисникам, цьогоріч – Дню Конституції України. Традиційно вона пройде місцями козацької слави. У червні в акваторії Дніпра плануємо зібрати під парусами яхтсменів з усієї України. Це вже буде не просто подорож, а яскраве спортивне змагання», – зазначив очільник Дніпропетровської ОДА

Валентин Резніченко.

Регата стартує наприкінці червня від набережної Дніпра. Півтисячі кілометрів водного шляху перетворяться на спортивні перегони. У змаганнях – шість етапів. У кожному визначатимуть трійку лідерів.

Фінальний ривок – від Очакова, підсумки підіб'ють в Одесі. На переможців чекають нагороди та заохочувальні призи. Яхтсмени кидатимуть якір у Запоріжжі, Нікополі, Каховці, Херсоні. Кінцева зупинка – в Одесі. Звідти регата повернеться до Дніпра. Шлях вітрильників пролягатиме по Дніпру, Дніпро-Бузькому лиману, Чорному морю. На мандри – два тижні. За цей час учасники регати вклоняться пам'яті козацьких отаманів Івана Сірка та Костянтина Гордієнка, зустрінуться із сучасними козаками, завітають на військово-морські бази в Очакові та Одесі.

Організатори регати «Козацький шлях» – ДніпроОДА, Дніпровський міський клуб крейсерських яхт, Січеславське крайове козацтво та міська федерація вітрильного спорту. До участі запрошуються всі бажаючі. Уже є перші заявки. Реєстрація за телефонами: (066) 240-67-80, (067) 637-09-29 або електронною поштою: tangoregata@gmail.com. Проходження дніпровських шлюзів для учасників безкоштовне.

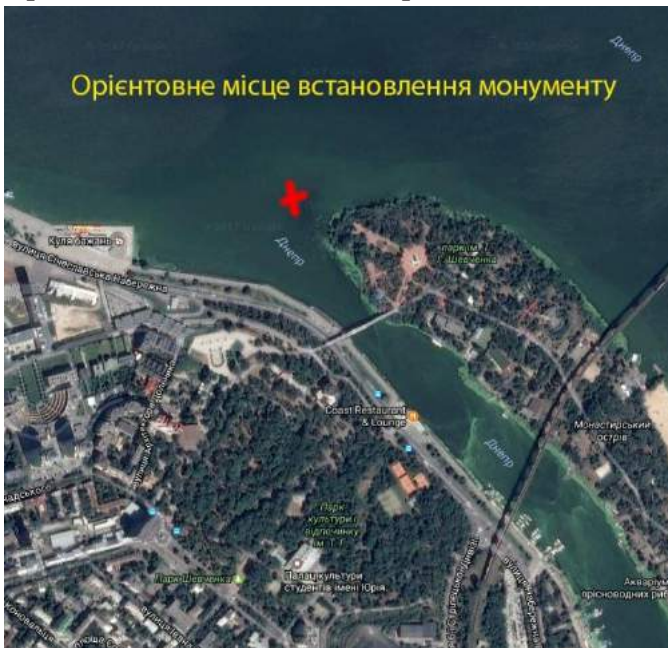
**Ліна ПАНЧЕНКО**





## Концепція створення монументу присвяченому мореплавським традиціям українського козацтва.

Впродовж століть народ що населяв подніпров'я користався найбільшою річкою Європи як транспортною артерією. Дніпро (він же Данапр або Борисфен) гойдав на своїх хвилях багато різних суден та човнів. Покоління за поколінням люди навчалися судноплавству та суднобудівництву. Це тривало століттями але свого піку досягло в 1400-х роках коли на історичній арені з'явилися степові лицарі козаки.



Ведучи постійну боротьбу з південним сусідом, визволяючи слов'янських полонених та захищаючи свою землю від постійної загрози, вони створили винятково успішний та мобільний флот із суден що називались чайками та досить успішно протистояли ворогам не тільки на річці, а також і на теренах Чорного та Азовського морів. Докладна довідка Національного історичного музею ім. Яворницького наглядно показує кількість і якість морських походів козацтва, а також їх географію.

В Україні і не тільки є чимало пам'яток присвячених козацькій добі. Але жоден з них не відображає спомин про славетні звитяги козаків-мореходів. Впродовж тривалого часу російсько-імперського поневолення наш народ виховувався в парадигмі «славы русского флота» і ніхто не говорить про те на чийому досвіді і чийми руками будувався той флот. Тому вважаємо за необхідне встановлення монументу на вшанування мореплавських та суднобудівних традицій українського козацтва. Місце встановлення монументу – мілина на несудохідній частині річки Дніпро вище Монастирського острова. Це місце є знаковим. Саме тут на поверхню виходить мегалітична плита яка створювала собою каскад Дніпрових порогів і яка за висновками вчених єдина на землі досягає магми. Тобто це своєрідне місце сили. Монумент має символізувати як військово-морський досвід козаків так і досвід суднобудування. Над поверхнею води має знаходитись кам'яна платформа круглої форми достатньої площі для розміщення самого монументу та достатнього місця для обслуговування об'єкту. В центрі площадки розміщується стела в основа якої має бути значно товщою за саму стелу та містити на собі символічні зображення козацьких походів, суден, зброї, клейнодів, тощо. Вінчати стелу має кам'яний козацький хрест. По краю платформи має бути розміщено світильники для підсвітки стели в темну пору доби. Монумент мореплавським традиціям українського козацтва стане логічним завершенням вісі пам'яток Т.Г. Шевченку – храм – монумент. Звичайно над проектом монументу мають працювати відповідні спеціалісти і проект має бути затверджений після проведення конкурсу. Цей монумент має стати новим символом міста Дніпро замість старої недобудованого готелю «Парус», а його зменшена копія стане головним призом традиційної Козацької регати Дніпро – Босфор.

**Оргкомітет встановлення монументу мореплавським традиціям українського козацтва.**

# ВВІРЕНА ПРАДІДАМИ ЧЕСТЬ: КОЗАЦЬКУ ПІСНЮ ПАМ'ЯТАТИ

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО, могутнє коріння нашої нації, святиня наша, наша честь і гордість, які ми черпаємо з козацького минулого, намагаємось тримати і бережно переносити в майбутнє. А ще - Пісня, що піднімає над землею і завжди утримує дух нації: похідна козацька чи тужлива сумна, весела, безтурботна, чи лірично-мрійлива... Наша генетична пам'ять...» Народна Пісня звеличує, духовно збагачує. Пронесена через родовід, збережена на слуху: коліскова, весела купальська, урочиста різдвяна, грайлива колядка і щедрівка, святкова весільна, обрядова... Пісенне диво підносить до трепетного високого духовного стану: наше єство, наша сутність, наша душа святочно замирає, піднімається над землею...

## 1. МІЦНА КОЗАЧА ЕНЕРГЕТИКА

«Ой, не знав козак Супрун,  
Як славонок зажити,  
Зібрав військо,  
славне Запорізьке  
Та й пішов він орду бити».

Спів Козацький віднині - світова спадщина. 29 листопада 2016 року одинадцята сесія Міжурядового Комітету ЮНЕСКО з охорони нематеріальної культурної спадщини, яка на цей раз працювала в місті Аддіс-Абеба в Ефіопії, прийняла важливе для України, для Дніпропетровщини рішення про включення-занесення до списку елементів нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО (які вимагають особливої екстреної допомоги), «Козацькі Пісні Дніпропетровщини». (ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури). Представляли козацькі пісні фольклорно-етнографічні «скарбнички» нашого краю, колективи ансамблів «Криниця» з міста Підгородне, «Богуславочка» і «Первоцвіт» з сіл Богуслав і Кочережки Павлоградського району. Протягом трьох років йшла підготовка з популяризації козацького співу. В 2015 році експертна рада при Міністерстві культури України прийняла рішення про занесення «Козацьких пісень Дніпропетровщини» до Національного переліку культурної спадщини України. В 2016 році до ЮНЕСКО номінувалися пропозиції 48 країн. Перемогли три, в тому числі Україна. Очолював українську делегацію голова Дніпропетровської обласної Асоціації органів місцевого самоврядування Євген УДОЛ. Він підкреслив: «Козацькі пісні - це унікальний пласт культурного надбання нашого регіону та України. Наше завдання: зберегти і донести нащадкам голос нашої живої історії». Щоб номінація залишилась в ЮНЕСКО, необхідно протягом чотирьох років виконати програму по виявленню і збереженню історичної спадщини.

Що зроблено в масштабах області за останні три роки по збереженню фольклорної спадщини, козацьких пісень: - здійснені фольклорні експедиції в 16 населених пунктів. Зібрані фото, аудіо, відео, текстові інформації-«скарбнички»; - у музичній Академії ім.Глінки створений фольклорний центр; - виданий збірник козацьких пісень (на базі музичної академії); - відбувся фестиваль козацької пісні Дніпропетровщини. В березні 2017 року при отриманні сертифікату про внесення елементу «Козацькі пісні Дніпропетровщини» до списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО голова Дніпропетровської обласної ради Гліб ПРИГУНОВ відмітив: «Дніпропетровщина - історичний центр козацтва в Україні, саме ми є носіями унікальної історичної та культурної спадщини. Гордимось, пишаємось, що козацькі пісні Дніпропетровщини стали частиною світової культури, світового надбання»...

## ПІСНЯ ЗАПОРОЗЬКОГО МАРШУ:

«Ой, зібралися орли  
чайку рятувати,  
славу здобувати  
Ой, чи пан, чи пропав -  
двічі не вмирати.  
Гей, нумо, хлопці, до зброї!  
На герць погуляти,  
славу здобувати!  
Ой, чи пан, чи пропав -  
вдруге не вмирати.  
Гей, нумо, хлопці, до зброї!  
Нам поможе Святий Юрій,  
ще й Пречиста Мати  
турка звоювати.  
Ой, чи пан, чи пропав -  
вдруге не вмирати.

## 2. СТЕП ТА ВОЛЯ -КОЗАЦЬКА ДОЛЯ

Запорізька Січ - безсмертна козацька слава: - герої-лицарі Іван Сірко, Богдан Хмельницький, Кривоніс, Данило Нечай, Іван Богун, Пилип Орлик, Петро Дорошенко, Іван Виговський...; - оборона південних рубежів Батьківської землі; - визволення з турецького, татарського полону, з рабства поневолених жінок і дітей; - морські походи на Кафу, Синоп, Трапезунд, Стамбул... В 1556 році Еріх Лясота, посол імператора Рудольфа II до Запорізької Січі, залишив свої враження: «Запорозькі старшини -- люди високоосвічені, поведуться, як добре виховані європейські аристократи, знають усі тонкощі

європейської дипломатичної етики, взагалі є дуже культурними європейськими лицарями. Селяни, працюючи в полі, мають рушницю чи шаблю при собі, щоб кожної хвилини бути готовими відбити несподіваний напад татар». Француз Ж.Бенуа Шерер у 1778 році зафіксував: «...Зусилля цього народу зберегли свої вольності, устрій, звичаї - все, що є дороге вільній людині. Цей народ воліє боротьбу, війну, аніж спокійне життя рабів. З їхньої історії довідуємося, що їхні батьки передавали синам горде почуття незалежності як найдорожчу спадщину і клич «Воля або смерть був їхнім заповітом і передавався від батька до сина разом із прадідівською зброєю». Козаки-мореплавці після важких морських походів при особливій небезпеці в низині Дніпра від озброєних турків, змушені були використовувати обхідний водний шлях. Із записів Боплана (французький інженер, служив польському королю, прожив в Україні 17 років), 1650 рік: «Мають козаки ще один зворотний шлях: вертаються через Донський лиман. Вони проходять протоку між півостровом Тамань і Керчу. Цим лиманом плывуть угору, пересуваються до річки Міуси, до того місця, де вже можуть плисти човнами; звідси до Тачаводи (річка Вовча) лише одна миля, а Тачавода впадає в Самару, яка, в свою чергу, тече в Дніпро за милю вище Кодака. Козаки рідко вертаються цим шляхом, бо звідси далі до Запоріжжя. Інколи користають ним, коли йдуть у морський похід і мають лише 20-25 човнів, а в гирлі Борисфена (р.Дніпро) чатують на них великі турецькі сили». Там, за лісом, за лугом, Ходить Козак за плугом. Десь далеко громи б'ють, Людям жити не дають...



### 3. ЧУБ - ОСЕЛЕДЕЦЬ - ХОХОЛ

Козацький чуб - своєрідний «пароль», козацька зовнішня ознака, «візитна картка», по якій січовики впізнавали один одного. «Оселедець» (так називали чуб самі козаки) був своєрідним статусним атрибутом: - символізував сонячний промінь; - означав хоробрість, готовність стояти в бою до кінця;



- чуб мав містичне значення. Козаки вірили, що якщо після смерті потраплять за свої гріхи в пекло (бо воювали, вбивали, а вбивство - гріх), то Бог витягне козака за чуб (як захисника віри і рідної землі) із підземного котла; - чуб-«оселедець» носили за лівим вухом, Чуб відганяв нечисту силу, яка нібито сиділа на лівому плечі кожного і могла штовхати на різні безбожні вчинки. Виголена голова і довгий чуб-«хохол» - характерна ознака запорозького козака. Щоб похитнути віру козака, вороги відрубували йому чуб-оселедець. Таким чином, козак уже не міг сподіватись на спасіння від свого Бога... Чуб, який розвіявся на вітрі в кінному поході, нерідко лякав ворога більше, ніж гостра шабля. Чуб прийшов з древніх традицій степовиків, давніх предків козаків: - У персів (іранців) слово «козак» перекладається як «хохолок», слово «чоб» - пучок, щітка, гвіздок; - у войовничих готів довгий чуб означав посвяту богу Одіну. Готське «хохоол» - Син Неба. В Київській Русі «чуб» міг означати приналежність до знатного роду. Із візантійської «Історії Льва Діакона» про зустріч імператора Цимисхія на березі Дунаю з великим полководцем Древньої Русі Святославом Ігоревичем (X століття): «...Він приплив на скіфському човні..., був середнього росту, з густими бровами, голубими очима, плоским носом, збритою бородою і довгими висячими вусами. Голова його була зовсім гола, тільки на одному боці висів локон волосся, який означав знатність роду... В одному вусі у нього висіла золота серга, прикрашена карбункулом і двома перлинами...» Через 600 років після Святослава запорозькі козаки мали три унікальні ознаки: - висячі вуса при бритій бороді; - чуб-оселедець; - одна сережка у вусі, якщо козак був єдиним сином у батьків (як і у Святослава Ігоревича, який був єдиним сином Ольги і Ігоря).

## 4. ПІСЕННА СКРИНЯ Д.І.ЯВОРНИЦЬКОГО

Невтомний археолог, історик, етнограф, фольклорист, письменник Дмитро Іванович Яворницький (1855 – 1940 роки) захоплювався народним співом. Якщо він дізнавався, що в якомусь найвіддаленішому селі є старий дід чи кобзар, який знає не відомі йому пісні, він негайно вирушав до нього. В пошуках пісенного фольклору він мандрував по селах Катеринославщини, Харківщини, Полтавщини, побував на Херсонщині і в Таврії, подорожував на Київщині та Чернігівщині. У 1906 році він видав у Катеринославі збірку «Малоросійські народні пісні», до якої ввійшли понад 800 пісень та історичних дум. Всього зібрав понад дві тисячі народних пісень, поділив зібрані на колядки, щедрівки, веснянки, гулянки, пісні про кохання, весільні, коліскові, жартівливі, козацькі похідні... В дослідженнях залишає примітки: - «... ці пісні співають з того дня, як почне кувати зозуля, і аж до самого Петра, цебто 27 червня»; - «... цю щедрівку співають тільки великі хлопці, щоб виходило дуже гучно і товсто...» - Із його записів: «А скільки можна віддати за те, щоб почути у відкритому і неозорому степу яку-небудь могутню пісню, яка виливається із могутніх грудей цілої сотні могутніх козаків... Хлопці стають у широкий круг, я сідаю у траву в середину кружка і починаю слухати пісень. І ллються в мене од тих пісень сльози по щоках, зі щік стікають на вуса, з вусів на підборіддя, з підборіддя на груди... І сумумов ніколи і не було...» У 1903 році на загальноосвітніх курсах для викладачів навчальних закладів, які проходили в Катеринославському вищому гірничому училищі, Дмитро Іванович Яворницький одну із своїх лекцій про дослідження курганів почав з пісні:

«Ой, у полі могила  
З вітром говорила:  
«Повій вітре,  
повій буйнесенький,  
Щоб я не чорніла,  
Щоб я не марніла,  
Щоб на мені трава росла,  
Росла й зеленіла».

Як збирач археологічного матеріалу, і особливо фольклору, Д.І.Яворницький дякував вчителям, лікарям, службовцям різних установ, студентам: «...Я їм безмежно вдячний за їх безкорисливу і благородну роботу, роботу без принуки, а від щирого серця, з доброї волі. Ось тут їх треба згадати добрим словом, подякувати за допомогу в збиранні скарбів матеріальної, а головне: духовної культури, і слід сказати, що всі ці скарби взято з первісних джерел, з цілинної етнографічної товщі, де вони ще зацілилися в усій оригінально-первинній красі». «Козацький батько» (Д.І.Яворницький) подорожував в Самарських краях, бував на булахівських і кочережківських землях. Пісня, яку він співав:

«А Самара річка неглибока  
І на перевозі неширока.  
А луги з берегами

Не проходять кораблями.  
А колись було проходили  
І бурлаченьків проводили.  
А тепер не проходять  
І бурлаків не проводять, -  
Все за вражими панами».

## 5. СХОДИНКИ ДО БОГА

Антоніо Вівальді (1648-1741 рр.), італійський композитор, скрипаль, автор опер, симфоній, церковної музики красиво мовив: «...слух подарований людині, щоб чути. Спілкування з музичним інструментом, музикою – це сходинки до Бога»... (не дослівно). Тисячоліттями праукраїнці співають... Арістотель (348 р. до н.е.) писав про жителів Дніпровського краю (Наддніпрянщини і Південного Бугу): «... закони свої укладають у пісні, їх відспівують, щоб не забувались. Відспівування могло відбуватись лише в час урочистостей, при святинях, під проводом жерців, як, здається, самі були авторами цих законів», У 1841 році Й.Коль, засновник антропогеографії, записав: «... Українці – нація зі своєю багатою мелодійною мовою, зі своєю власною, дуже старою християнською культурою і зі славними героїчними традиціями». 1844 р., Блазіус, професор: «В Україні кожної неділі та вільних від праці годинах з кожної хати чути пісні чи музику. Ніяке свято не буває без смичкового чи дутого інструмента... Українець має безмірно велике, різнобарвне і тонке почуття краси, поезії, музики...». Німецький посол Ф.Боденштедт у 1845 р. залишив спогади: «... У жодній країні дерево народної поезії не видає таких великих і красивих плодів, як в Україні. Такі пісні міг створити лише дуже культурний народ»... Радянський актор і режисер Євген Матвеев згадував про своє раннє дитинство в маленькому селі на півдні України в кінці 20-х років. В кожній хаті – співають, грають, мають музичний інструмент. Хлопчик років семи, який жив з матір'ю, вирішив попросити у свого діда купити йому скрипку або «гармошку». Дідусь, який не дуже «жалував» «байстрючення» (бо ніхто не знав, хто був батьком хлопчика), суворо мовив: «Як перенесеш оту гору кавунів, можливо, і отримаєш гроші»... А ми ще раз переконаємось: українці «з пуп'янка» не мислили життя без музичного інструмента, без музики і співу...

## 6. КОЗАЦЬКИЙ САМАРСЬКИЙ КРАЙ.

Національна риса українця: поетичність, ліризм, задушевність. В степу неможливо не бути поетом. Вранішнє, вмите рососою Сонечко, чистий далекий обрій. З першими сонячними променями дзвенить, співає багаточисленне птаство. Барви польових квітів, чудернацьке плавання хмаринок, таємниче зоряне небо... Весняний первоцвіт – перші весняні квіти на ще не вкритій травою землі. З під залишків зимового снігу пробиваються зелені листочки з голубими, білими, ніжно-ліловими пуп'янками.

В наших лісах і тернівниках квіти мого дитинства – яскраво-голубі проліски – тягнуться вгору, перекликаються з весняним чистим небом. Розкривають своє личко сонечку, радіють гостям – бджілкам, комашкам, з заходом Сонця – закриваються. В тихих самарських заводях – річкові лілії в лапатову листі, білі, жовті, (древньогальське «лі-лі» означає «білий-білий»). Зі сходом Сонця річкові водяні красуні виринають, спливають з глибини на річкову поверхню і розкриваються. Протягом дня повертають плаваючі голівки за рухом сонячних променів. Надвечір пелюсточки річкових красунь згортаються, закритий бутончик – «кувшинка» повільно ховається у воду до нічного сну. Відвар «кувшинок» вважався любовним напоєм. Жовті лілії називали «одолін-трава». Народне повір'я пов'язувало їх корені з магічною силою, яка могла перемогти злих духів і ворогів. В піснях народних – «вербиченька». Цілителі говорять, що верба добре лікує, має антибактеріальні властивості.

Біля села – річка, біля ріки – верба. Села Павлоградського краю мають древні назви: Вербки, Вербове, Вербуватівка, Вербське...

«На городі верба рясна...

Там стояла дівка красна.

Хороша та вродлива,

Її доля нещаслива...

В кінці греблі шумлять верби,

Що я посадила...

Нема того козаченька,

Що я полюбила».

Довгий час верба була важливою сировиною для виготовлення речей домашнього вжитку, бо верба – м'яка і тягуча, не пліснявіє у волозі, не тріскається на сонці. Найкращий, наймелодійніший звук виходить з тієї кобзи, яку роблять з червоної верби. З верби плели огорожі-тини, риболовецькі верші, корзини, крісла, столики. Заготовки верби здійснювались двічі на рік, в квітні і жовтні. Свіжозрізані прутья одразу використовують в плетінні, сухі – замочують.

#### 7. ІЗ РОДУ В РІД – З ПІСНЕЮ.

На території Дніпропетровської області перебували останні п'ять запорозьких паланок. В наших селах найбільш свіжа пам'ять про традиції і культуру предків. Тут особливе ставлення до власної історії, до козацького епосу, і кожне село має свої традиції, і свої цікавинки – перлиночки фольклорного надбання. У місті Підгородньому народний фольклорний ансамбль «Криниця» існує з 1989 року. Колектив самостійно вивчає серед старожилих маловідомі пісні, відроджує колядки, щедрівки, релігійні співаночки, пісенний супровід обрядів, традицій свого краю. В репертуарі гурту «Криниця» немало пісень, які свого

часу збирав Дмитро Іванович Яворницький. У селі Богуслав Павлоградського району народний фольклорний ансамбль «Богуславочка» існує більше 30 років. Вони – учасники багатьох конкурсів і фестивалів. Всі сільські свята – з їх активною участю. В репертуарі: старовинні обрядові, побутові пісні, власна творчість. Найстарший виконавиця 85 років, наймолодший – 44. На протязі багатьох років очолює ансамбль великий ентузіаст, тонкий знавець фольклорного співу Євгенія Іванівна Хорольська. Майже 30 років фольклорному ансамблю «Першоцвіт» з села Кочережки Павлоградського району (керівник Володимир Іванович Кравченко). Про етапи творчого розвитку, творчі успіхи свідчать нагороди, грамоти, подяки, дипломи учасників і переможців районних, обласних, Всеукраїнських конкурсів і фестивалів. В с Кочережки багато пісенних спадкоємців: - народний фольклорний ансамбль «Першоцвіт» (В.І.Кравченко, Н.П.Кравченко); - фольклорний гурт «Перевесло», вокальний ансамбль «Любава», народне вокальне тріо «Лілея», театр-студія «Чарівний світ», дитячий вокальний ансамбль «Барвистий віночок» (керівники Л.В.Шляхова, Л.В.Опанасенко, Т.В.Михайлюченко). Ось що говорять учасники співочих гуртів із с. Кочережки: - «Народна культурна спадщина схована не в пишних палацах, не в кованих сріблом-золотом скринях. Вона живе поряд, у споршешевій стежині до зеленого луку, що повертає вишневим садом до рідної хати. В ній живуть бабусині коліскові, мамині рушники, пахне купальським зіллям і святковою кутею. Це і є найдорожчий скарб, заповіданий нам дідами-прадідами у вічний спадок...»; - «...фольклорна спадщина нашого родоvodu не дає зникнути найсвятішому багатству: людяності і теплу...»

#### 8. СЕЛО КОЧЕРЕЖКИ – КОЗАЦЬКЕ СЕЛО САМАРСЬКОГО ЛІСУ.

Присамар'я – поетичний край. Лісовий масив – Самарський ліс: високі сосни, велетидуби. Окремим дубам по 300-700 років. На відстані 30 км від районного центру Павлоград на правому березі річки Самара старовинне село Кочережки. Краєзнавці пов'язують назву села з вигином в цьому місці річки Самара, що повертає, ніби кочерга (кочерга-помічниця біля печі в сільських хатинах). Великий ентузіаст-краєзнавець, вчитель історії Кочережківської школи, пізніше – працівник Павлоградського історичного музею Юрій Васильович Ляшенко доклав багато зусиль по збиранню легенд, спогадів, колядок, обрядових дійств, сезонних свят у кочережківських старожилих, бабусь і дідусів. Село офіційно засноване у 1750 році, мало статус державної слободи

(вільного поселення), заселялось козаками. Жителі: гончарі, скотарі, пасічники, землероби. Гордість Кочережок – гончарство. В прізвищах (Гончар, Гончаренко, Гончарук), в існуванні в свій час шести гончарних майстерень-цехів. В цих місцях великі запаси гончарної глини. Була ще глина яскраво жовто-червона, яку на підводах підвозили в навколишні села і продавали господарям. Зовні сільські хатини білили білою глиною, а приземна опорна частина (призьба) «підводилась» рівненько іншою глиною. Найкраще: яскраво жовто-червоною, привезеною з села Кочережки. В жовтні 2016 року в селі почала відроджуватись гончарна майстерня: придбані піч, гончарні круги, йде пошук гончарних талантів-майстрів. Село Кочережки не має рівних вулиць. Вільне поселення: де сподобалося вільному козаку, там і поселився. Самара – в перекладі з татарської «свята ріка». Є в селі куток, який називають Салакаї (великий грязевий потік). На Салакаї чотири вулиці, над ними гора, з якої навесні бурлять грязеві потоки, заливають вулиці і подвір'я...



#### 9.НОВІ КОЧЕРЕЖКИ – НОВОМИКОЛАЇВКА.

В кінці XVIII століття із села Кочережки на нове поселення на берег ріки Верхня Терса прибули нові поселенці. Село назвали: Нові Кочережки. У 1813 році в селі відкрили новозбудовану церкву в день Святого Миколая. Село назвали: Новомиколаївка. Воно входило в Покровську волость. У 1923 році Новомиколаївка стала районним центром у Запорізькому окрузі. Дві «цікавинки»:

- тут були знамениті конезаводи по вирощуванню коней орловської і російської породи;
- запорізький етнограф Яків Новицький у свій час знайшов у Новомиколаївці одну із копій знаменитого листа запорозьких козаків турецькому султану.

Мої пропозиції: «висадити» дослідницький краєзнавчий десант із села Кочережки на землю своїх далеких родичів, які 250 років тому поселились на березі річки Верхня Терса. Чи збереглись від Самарських Кочережок:

- якісь перекази, спогади, легенди про прадідівські Самарські Кочережки;
- чи збереглись прізвища, імена;

- особливості ведення побуту, ремесел;
- особливості вишиванок і фольклору. Та і згадки про лист запорізьких козаків турецькому султану не могли виникнути у чистому полі. Ймовірно, завезені першими поселенцями...

#### 10. ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ. ЗАВДАННЯ.

Пам'ятаєте українські пісні у виконанні Кубанського козачого хору? Вони будили національну гідність українців. Нам ввірена Прадідами честь: козацьку пісню пам'ятати...

Музична мова козачого співу:

- розлогість мелодії;
- протяжність кожної фрази;
- протяжність мелодійного фрагмента і звуку;
- у виконавців – самозаглибленість, зосередженість, наближена до молитви...

Завдання сьогоднішнє: має бути програма по дослідженню, виявленню і збереженню нематеріальної спадщини. Чітка координація на рівні області. Мої пропозиції:

- в школах, позашкільних виховних закладах широко пропагувати фольклорну спадщину (фольклорна п'ятниця);
- на слуху – в шкільних перервах. Щоп'ятниці якийсь клас презентує театралізовану подачу народної пісні;
- продовжити виявлення старожилів, які пам'ятають народні пісні, здійснити текстовий, музичний запис;
- при відзначенні сезонних народних свят звертатись до фольклорної спадщини;
- з увагою віднестись до красивих пісень останніх 50 років, які по праву зажили долею пісень народних. Народні пісні козачих спадкоємців (на слова Крищенка, Демиденка та інших). Нехай вони щоденно звучать. Нема переводу козацькому роду...
- Сподівання на те, що зроблені з любов'ю і повагою козацькі співочі «скриньки» з'являться в освітніх, культурних закладах, будуть гордістю їх збирачів.



Лариса Охотник ( м. Павлоград)

«Гортаючи календар»

## ВАСИЛЬ КУРИЛЕНКО – САМОБУТНІЙ КОПОЗИТОР-БАНДУРИСТ І ПЕДАГОГ (1907-1972)

Василь Пилипович Куриленко у 70-ті роки ХХ ст. був знаний не лише на Дніпропетровщині, а й у столичному Києві, та зрештою, з його творчістю були ознайомлені слухачі на обширах ко-лишнього Союзу.

Талановитий педагог, учитель української мови, але найбільше його знали як бандуриста та композитора, який був особисто знайомий з відомими українськими поетами і написав до їх творів музику.

Народився на Чернігівщині в селі Рудьківка, у місцевості, де все дихало національною культурою та історією. Адже поруч були Сокиринці, Тростянець, Качанівка, Верескуни... , пов'язані з іменами Т. Шевченка, С. Гулака-Артемовського, О. Вересая, гетьмана Скоропадського... Сім'я складалася з дванадцяти чоловік, з якої п'ятеро братів стали педагогами.

Василько мав неабиякий музикальний хист до гри на таких інструментах як: скрипка, гитара, мандоліна і балалайка. Та найбільше його вабила чарівна бандура.

З юнацьким завзяттям щиро сприйняв декларації нової влади в Україні, вступив до лав комсомолу. Його скерували на аж занадто, як на його вік, відповідальну роботу – завідувач Прилуцьким дитбудинком для безпритульних.... По своїй щирості він виховував підлеглих, як прийнято у нас з дитинства, у душі народної моралі. Але новому режиму потрібні були лише слухняні яничари, готові віддати життя за вождя та ідею примарного комунізму. Про ті буремні роки і про пережите Василь Пилипович залишив спогади, які мали б з'явитися на сторінках майбутньої, так і неопублікованої, книги.

Потім було скерування до Дніпропетровського університету за спеціальністю українська мова і література. В той час там, на кафедрі історії, працював Дмитро Яворницький.

Описує у своїх спогадах В. Куриленко і лиховісні для нашого народу роки голодоморів.

Не обійшли порядну молоду людину і сталінські репресії. 1937 року Василя Куриленка заарештували вночі й кинули безневинного у застінки НКВД на допити за підозрою у т. зв. націоналізмі. Там йому скалічили ногу і він на все життя залишився інвалідом. Випустили у лютому 1939 р. під зарік: нікому ні слова, бо якщо попадеш сюди знову, то вдруге не вийдеш живим.

Під час війни на окупованій німцями території, він ходив по селах з бандурою не лише, щоб підтримати моральний дух селян, а й збирав за дорученням підпільного керівництва розвідувальні дані.



Одразу після війни він працював у Нікопольському театрі, а згодом – Дніпропетровському обласному театрі імені Тараса Шевченка актором-музикантом. Згадує Василь Пилипович і про виступи з концертними поїздками по Дніпропетровській, а згодом – Рівненській та тоді ще Дрогобицькій областях.

Судячи з його записів, він ніби вірив у непогрішимість вождя всіх народів, хоча як людина освічена і бувала, скоріш за все, він писав це для проформи, бо, хоч і хотів вірити в при-вабливі ідеали партії, але взяв на собі ціну тим ідеалам.

Після театральної роботи В. Куриленко з запалом віддався своїй улюбленій професійній справі – викладанню рідної мови та літератури в шкільних класах Дніпропетровська.

У часи дозвілля його все більше вабило зайнятися бандуриницькою справою, яку йому вда-лося гармонійно поєднувати з навчальним вихованням у школі протягом життя, що залишилося. Педагогічна робота Василя Пилиповича мала на меті досконале володіння матеріала -



ми про українських класиків, зокрема радянської доби. І тут він зрозумів, що надзвичайно тонка і лірична поезія Володимира Сосюри, Павла Тичини, Максима Рильського та інших митців викликала в його уяві музичний трем. Закономірно, що він дав вихід цим почуттям у власно створених мелодіях на їх слова. А це у свою чергу не виключало особистих знайомств з метою представити свою самодіяльну композиторську творчість майстрам пера, а до цього ще й логічно долучався той факт, що це було б надзвичайно цікаво й учням на уроках української мови та літератури у загальноосвітніх школах №№ 22, 60 та вечірній № 10 (з останньої він, закінчивши педагогічну роботу, пішов на пенсію).

Спочатку не все виходило, як хотілося б автору, доходило навіть до несподіваної образи, як це трапилося з Володимиром Сосюрою та його поезією «Марія». Ось уривок з листа-фотокопії (всього на двох аркушах), який зберігся в архіві бандуриста - «Дорогий товаришу Куриленко!

**Пробачте й Ви мене, що незаслужено образив Вас і за добро відповів прикрістю, що зовсім чуже моему серцеві.**

**Дійсно, крім ліричних є музичні крила у пісні, а я Вас не зрозумів і образився за свою «МАРІЮ», замість дякувати Вам за ті крила, що Ви дали «Марії». Вона стала, як чотирикрилий Серафим у релігійній легенді. І полетить на тих крилах в ще більшу кількість людських сердець. Я вірю в це, і заранні дякую Вам од усього серця, що належить народові і таким, як Ви, - його кращим синам.**

**Коли будете в Києві, то буду щасливий послухати «Марію» в Вашому виконанні...**

**27 грудня 1959 р. Конче-Заспа.**

Ця вікопомна для Василя Куриленка зустріч невдовзі таки відбулася. Між ними усталилися теплі сердечні стосунки. (До цього, 1934 року, ще будучи студентом, він був присутній на вечорі відомого поета з молоддю у Палаці студентів нашого університету. Усі присутні були під сильним враженням поезій, які читав сам автор).

Наш земляк, член НСПУ Начиняний В.М., якому пощастило 1959 року бути свідком висоту, але вже бандуриста-композитора і педагога В.П. Куриленка, закарбував у поетично-му слові ту пам'ятну зустріч на київській квартирі з улюбленим всіма поетом

у вірші «Чи є у мене бандуриста хист...».

Крім «Марії», В. Куриленко написав мелодії на поезії В. Сосюри «Так ніхто не кохав», «Ліг на верби огонь янтаря», «Серенада», «Васильки».

Такими ж незабутніми були творчі і посправжньому дружні та відверті стосунки між Василем Куриленком і Павлом Тичиною (пісня «Хор лісових дзвіночків»), Максимом Рильським (пісні «Яблука достиглі», «В тихому сні», «Як не любити»), Андрієм Малишком (пісні «Дівоча», «Прощальна», «Комсомольська-застільна»). З останньою, як згадує дружина В.П. Куриленка Віра Федорівна, стався курйоз. Пісня звучала дуже гарно. Але ревнителі комуністичної моралі стали гудити її, мовляв, та це ж пропаганда пиятики. Потім схаменнулися: все-таки відомий поет. Та все ж присікалися, ніби не відповідає ритму застільних пісень. Сам А. Малишко слухав і навів автору приклад шотландських застільних пісень. Врешті-решт Василь Пилипович не повертався до цієї пісні...

Не всі написані ним пісні пройшли випробування часом. Напевне, що Василь Куриленко звертався до поезій, які були суголосні його внутрішнім почуттям, а тому пісні, які він створював, користувалися успіхом у слухачів.

Небагатьом самодіяльним композиторам вдалося піднятися до рівня, якого досяг у своїй творчості дніпропетровський бандурист-композитор. Закономірним успіхом став випуск на фірмі «Мелодія» грампластинки з записами чотирьох пісень - «Марія» В. Сосюри, «Лісові дзвіночки» П. Тичини, «Смереки» Д.Луценка і «Криниця» І. Немировича.

Вдячний і талановитий учень не забув перших уроків гри на бандурі, які йому давав сільський вчитель І. Яковенко і завжди при виконанні пісні «Смереки» з душевним теплом присвячував свій виступ йому.

Був у нього самого не менш талановитий, ніж він сам, учень Іван Немирович, відомий наш земляк, поет і професійний бандурист, який виступав у Державній капелі бандуристів. Багато педагогічного хисту і бандурницького вміння віддав Василь Пилипович Куриленко, щоб з талановитого учня виріс порядний громадянин, коли той був ще хлопчиною і ріс круглим сиротою. Натхненний дружельбною підтримкою видатних українських поетів тієї доби, В. Курилен -



ко звернувся до найулюбленішого поета його і всього нашого народу – Тараса Шевченка. Під його струнами зазвучали поезії «Минають дні», «Ой одна одна», «Тече вода в синє море» і «У гаю, гаю».

Потім зазвучали його творіння на поезії Лесі Українки – «Стояла я і слухала весну», колісничка «Місяць ясененький», «Єсть у мене одна» і «Сім струн».

І звичайно, не міг він оминати близького по духу надзвичайно ліричного російського поета Сергія Єсеніна. Це на його поезії з'явилися пісні «Сыплет черёмуха цветом» та «О верю, ве-рю».

Є в доробку бандуриста-композитора і пісні на слова дніпропетровських поетів, його сучасників, які неодноразово звучали по обласному радіо. Це пісні на слова М. Чхана, П. Кононенка, М. Миколаєнка, С. Бурлакова, П. Шаповала, Д. Калинової та інших.

Всього за магнітофонними записами ми розшифрували понад півсотні пісень, хоча їх значно більше.

За оцінками спеціалістів він мав від природи ліричний тенор, то й спів у нього виходив динямично-м'який, неначе оповитий сумовито задумливим серпанком. У манері виконання – стримане розмірковування, навіть потаємна скорботність, якась дивна шляхетність. (Напевне в застінках НКВД йому надломали духовний стрижень на все життя, бо лише пісня «Лісові дзвіночки», до певної міри, звучить оптимістично).

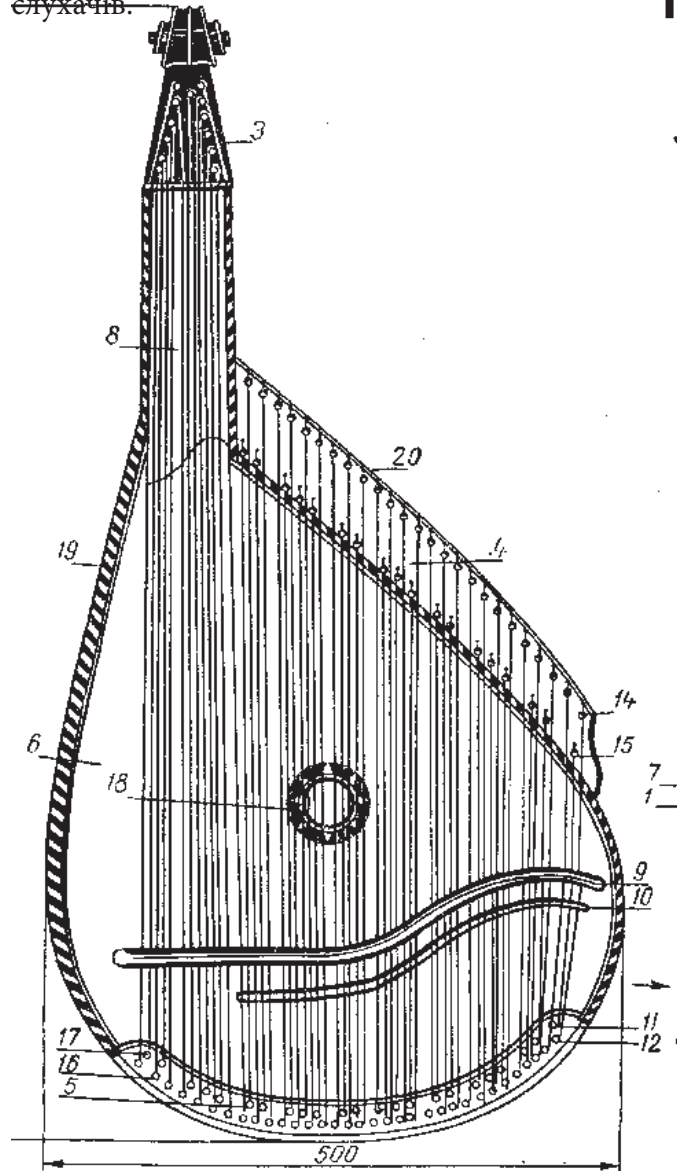
Майстерно використовував В. Куриленко і темброві можливості інструмента. А тому, хоч акомпанемент і не відрізнявся складністю звучання, ніс в собі спеціальне художнє навантаження.

А загалом, пісні створені Василем Пилиповичем Куриленком, якому у 2017 році виповнюється 110-та річниця від дня народження і 45 років від дня смерті, вирізняються плавністю мелодичного розливу, ритмічною свободою загального руху, широким діапазоном звучання. В них відчутний вплив народних пісень: речитативно-пісенна мелодика в традиціях бандуристсько-лірницького виконання.

1960 року на днях декади Українського мистецтва в Москві творчість В.П. Куриленка належним чином оцінили професіонали – народний артист СРСР І. Козловський та композитор Шапорін: « Ми прослухали співака й композитора-бандуриста Куриленка Василя

Пилиповича, який являє безсумнівний інтерес. ... Ознайомлення широкої аудиторії з його виконавською майстерністю на днях декади Українського мистецтва» (з архівних матеріалів В. Куриленка. – Копія листа заступникові міністра культури УРСР Чабаненкові І.І.- 1960, 20 листопада).

Про нього пишуть в центральній республіканській та місцевій пресі. Його спів звучить по радіо різного рівня – від місцевого до союзного, ідуть теплі відгуки від вдячних слухачів.



В.П. Куриленко обирається делегатом У з'їзду композиторів України, який відбувся в Києві 1968 року.

Визнанням творчості Василя Пилиповича, яка набула ознак професіональності, став факт, що його пісні «Марія» на сл. В. Сосюри та «Явори» на сл. Р. Братуня включили до свого репертуару народний артист кол. СРСР Д. Гнатюк та заслужений артист кол. УРСР К. Огневой.

Похований В.П. Куриленко разом з дружиною на Сурсько-Литовському кладовищі у м. Дніпро. Додамо, що його внучатий племінник Сергій Миколаєвич Куриленко ревно береже всі матеріали стосовно життя і творчості свого відомого на Січославщині родича і має намір відкрити в Чернігові експозицію про творчість нашого земляка на батьківщині, де народився композитор-бандурист і педагог. Він оцифрував ті пісні, які можна було відреставрувати в т. ч., випущені на грамплатівці фірмою «Мелодія». В результаті світ побачили два компакт-диски.



Варто наголосити, що сам Сергій Куриленко - надзвичайно тонка натура й інтелігентна особистість - гідно продовжує справу на ниві національної культури. Він кларнетист оркестру Чернігівського обласного музично-драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка, художник, фотохудожник і так само захоплюється, поки що любительською композиторською діяльністю, виконуючи свої ліричні пісні під гитару. 2013 року в Чернігові він записав на компакт-диск 14 пісень, з яких - шість власних. Деякі пісні співає також у супроводі бандури С. Зарви. Дизайн диска - власний.

А починав свій життєвий шлях Сергій Куриленко теж з педагогічної роботи. Отже, не забуваймо, що 2017 року виповнюється 110-та річниця від дня народження Василя

Пилиповича Куриленка та 45-та річниця, як його не стало і шануймо таких чемних трудів -ників на ниві української культури, які своєю творчою працею збагачують її і роблять неповторною.



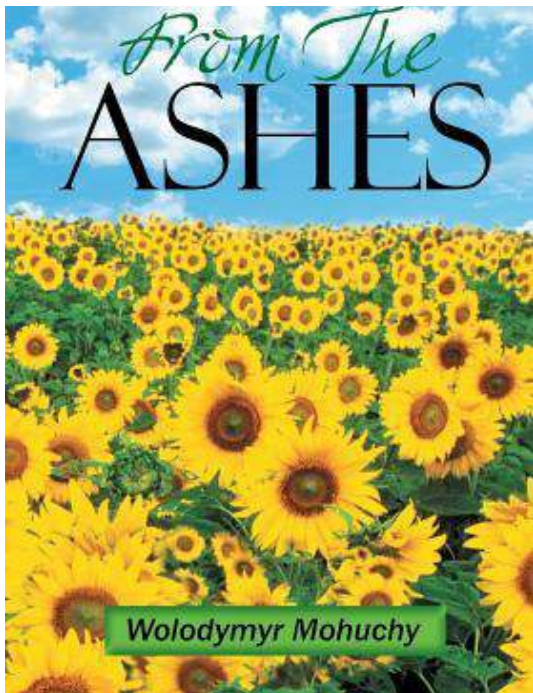
Джерельна база про життєвий і творчий шлях В.П. Куриленка

З архівних матеріалів В.П. Куриленка Каневський В., Зотов В. Кобзар з Придніпров'я. // Сценарій передачі Дніпропетровського обласного телебачення. - 1967, 12 жовтня.  
Кузьмин С. Бандуристом стал. // Комсомольская правда, 1968, 1 мая.  
Куриленко В. Незабутні зустрічі. // Прапор юності. - 1989, 15, 22 і 29 січня.  
Лине пісня над Дніпром / вокал. твори композит. Дніпропетровщ./ Упор. В. Сидоренко, М. Шерстюк. - К., Муз. Україна, 1974.  
Немирович І. Про що повідала кобза... // Україна. - 1965.- №49.  
Світанкові струни Надпорожжя. Упор. Долгов М. - Д.: вид-во ДДУ, 1995.  
Микола Долгов, канд. філол. наук, бандуристознавець. Місто Січослав-2017

«Читаємо англійською»

## Нова англомовна книга Володимира Могучого «Terminal Payback»

Прихильникам Української Православної Церкви Київського Патріархату напевно знайоме прізвище українця з США Володимира Могучого. Багатолітній голова, а нині скарбник Свято-Вознесенської парафії УПЦ КП м. Кліфтона (Нью-Джерсі), він чимало зробив для утвердження національної православної Церкви на землі Вашингтону. Але, мабуть, мало кому відомо що теперішній пенсіонер, а в минулому визнаний американський інженер, Володимир Могучий ще й успішно зарекомендував себе як письменник. Його твори видають солідні американські видавництва, їх можна придбати, зокрема, в інтернет крамницях. Він пише англійською, але спираючись на українську тематику. Так його книга *From the Ashes* («З попелу»), котра розповідає про добу сталінських репресій в Україні, прихильно була зустрінута не лише читачами, а й критиками.



Рецензенти зазначали, що незважаючи на суто історичний сюжет твору, автору вдалося розкрити «вічні теми» у стосунках своїх героїв. І ось нова книга Володимира Могучого *Terminal Payback* написана в жанрі детективної белетристики. Однак, й тут Володимир Могучий не оминає українську тематику. Сюжет нового твору торкається подій на Майдані, війни на Донбасі, російської агресії проти України.

На початку квітня цього року мені випала нагода зустрітися з давнім приятелем нашого журналу паном Володимиром Могучим у штаті Нью-Джерсі, де він мешкає. Не байдужий та енергійний, не зважаючи на поважний вік українець, поділився зі мною своїми подальшими творчими планами. Його нова книга має бути присвячена знову ж таки трагічним подіям на Донбасі. А саме обороні Маріуполя від російських сепаратистко-окупаційних військ та добровольчому батальйону «Азов». Важко не оцінити значення такої літературної діяльності нашого земляка в США. Адже у своїй більшості американці, взагалі західний соціум мають дуже слабку уяву про сучасну російсько-українську війну, про агресивну, людовбивчу суть Кремля. І якщо джерелом інформації про це стає художня література, то маємо ще один шлях поширення правди у світі. Зараз автор активно займається підготовкою та збором фактичного матеріалу. Робить він цю відповідальну роботу з ретельністю і точністю науковця. Отож, можна бути певним що і на новий твір Володимира Могучого чекає прихильність читачів та критиків. Нижче подаємо шістнадцятий розділ англомовної книги *Terminal Payback*, яка належить перу американського українця.

Фідель Сухоніс,  
шеф-редактор журналу «Бористен»



“What a difference a day makes.” The familiar refrain coursed through his mind as Terry approached Vadim’s bedside. Business commitments on Friday prevented him from visiting. Today he was prepared to stay as long as it was beneficial.

Standing at the foot of the bed was a young woman conversing with the Ukrainian speaking nurse. The nurse turned to greet him.

“Good day, Taras,” she said. “I would like you to meet Nadiya, Vadim’s wife. Nadiya this is Taras Adamchuk, your compatriot that I was telling you about.”

“It’s a pleasure to meet you, Nadiya. I hope I can help make your stay with us more comfortable under these stressful circumstances. I notice Vadim is making significant progress in his recovery since I saw him last on Thursday.”

Vadim opened his eyes in response to the commotion. The oxygen mask had been replaced with a perforated vinyl tube under his nose. His face regained some color. He smiled and waved his right hand.

“Zdorov,” he said feebly.

“Zdorov, Vadim. Slava Ukraini! – Glory to Ukraine!” said Terry and gently shook his hand. “You are looking great. Your recovery will go rapidly now that Nadiya is here.”

Vadim smiled again and said with more energy, “Heroyam Slava! – Glory to the Heroes!” He then closed his eyes.

“He needs to rest,” said the nurse. “You two should stay a while. He dozes off now and again. It will calm him when he hears you in his twilight sleep. You need not wisper. I’ll fetch another chair.”

“Let me help,” Terry said.

“It’s no bother. Be right back.”

The nurse rolled in an office chair and said, “You might as well be comfortable and get better acquainted.”

“Thanks,” Terry said and clustered the two chairs closer to the headboard so that Vadim could hear them.

“I am glad that you are here so quickly,” said he. “They must have moved mountains in that embassy on your behalf.”

“It was a bewildering week. First came shock and then anxiety. Everything that followed was a blur. I left my three-year-old with my parents. Threw a few things in a suitcase and was flown to Kyiv on military transport. There I was issued a passport and taken to the American embassy for a visa. Friday morning I was on a plane in business

class.”

“Where are you staying?”

“I will stay with Ludmila Honchar for a few days while they prepare an apartment for me nearby. Mila should be along soon. Have you met her?”

“Yes I have. I admire her dedication.”

Vadim Adamchuk graduated from the Kyiv Polytechnic Institute with a degree in Electronic Engineering. At the conclusion of his studies he accepted a position at the DniproHES, the Dnipro Hydroelectric Dam, in his hometown Zaporizha, where he worked as an intern the previous summer. He met Nadiya at an evening social and married while both were still at university. She majored in education and became a teacher.

His patriotic zeal stirred with the Orange Revolution. More precisely, he was swayed by the inspirational oratory offered from the podium in Kyiv by the homegrown braided firebrand Yulia Tymoshenko, who was the co-chair of the democratic protests along with Viktor Yushchenko. The seventeen-year-old was not politically oriented, nor was he concerned much with the rampant corruption in the land. Like his contemporaries, he was made aware of the state of affairs through the satirical jabs of comedians at the local law enforcement embodied by the traffic police. The storyline inevitably revolved at being pulled over by a baton, often without reason, and examination of the vehicle and papers. A fifty Hryvnia note, approximately \$2, proffered at any time during the inspection would immediately end the procedure. A driver always carried the note at the ready in the glove compartment or under the driver’s seat. Satire aimed at the upper echelons of the hierarchy, even by humorists, was a taboo with dire consequences, just as it was during Soviet times. It was much safer to live by the age-old wisdom ‘moja chata z krayu, ya nichoho ne znayu – my house is at the fringe, I know nothing’.

As eager as Vadim was to participate in the protests in Kyiv, he was not able to leave Zaporizha. His father’s admonition and common sense prevailed. During those turbulent days in the winter of 2004, he was in the final year of completing the gymnasium, the secondary school in the Ukrainian educational system. The prospect of having to repeat the entire year and losing his place at the Polytechnic kept him at home glued to televised broadcasts.

He was not to be denied participating in the historical battle during the winter of discontent in 2014.

The Revolution of Dignity, as it became known, beckoned him. Job or no job, he was ready to stand shoulder-to-shoulder with his compatriots. Nadiya, perhaps less motivated by the political implications, would not be dissuaded from joining her husband. She looked forward to reuniting with her classmates in Kyiv and reliving those halcyon school days. As it was, their infant son was cared for by her parents during the day while she was teaching. Extending his stay with them would be a minor inconvenience for a few weeks, and enjoyable one at that.

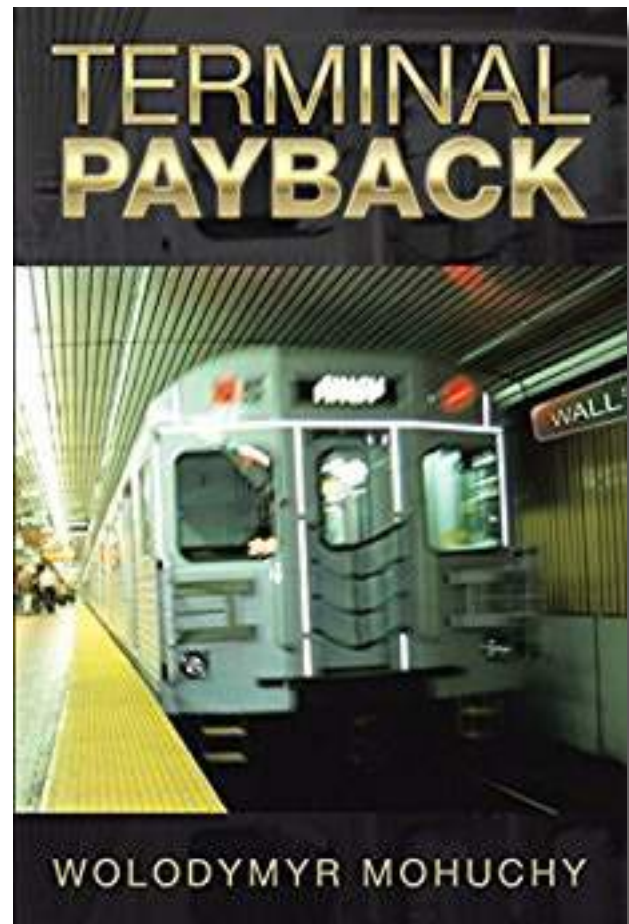
They arrived in Kyiv on an overcrowded train just in time before the security forces blockaded the city. A jubilant mood prevailed through the entire journey. The train car was overtaken with good-humored camaraderie. An elderly gentleman brought along his concertina. Spirited singing of patriotic ballads continued uninterrupted through the entire trip. The familiar Russian drinking songs did not make the grade. This repulsion was from people whose primary spoken language for centuries was Russian.

Before embarking to the Maidan, the travel weary couple sought out friends who lived at the outskirts of the old city. As they approached the Soviet style building, executed in Stalin's infamous concrete-block solution to the housing crisis after the war, a group of people was filing out. Nadiya recognized her classmate Irena. She was heavily bundled against the night chill like her companions. They embraced joyfully and she invited them up to her apartment. The three room residence, bathroom and kitchenette were in complete disarray. The furniture was stacked against the walls and windows to accommodate mattresses and bedding without leaving any vacant space to speak of. 'We rotate in twelve hour shifts.' Irena told them. 'In about half an hour the day shift will be coming in. Have some food and rest for tomorrow's session.'

The city center was an over-the-top, wall-to-wall spirited block party, ornamented in blue and yellow standards. Amplified oratory from the stage on Independence Square billowed far and wide. Invariably each speaker concluded in the rallying cry 'Ukraine!' and the throng replied en-masse 'Above all!'. The evenings were energized with patriotic discourse that continued into the morning hours. Long revered figures like Vitali Klitschko and Patriarch Filaret stirred the crowd. Ruslana led them in song to while away the frigid night. Tents spilling out into the city streets were interspersed with barrels billowing flames and ra-

diating life-sustaining warmth to the minions. By no means was this a revolution of only the young. Grandfathers and babushkas were brandishing banners or wrapped in the national flag. Many were actively stalking the ambers underneath kettles of tea and the Ukrainian staple – borsht. Debilitating cold was no match for patriotic fervor. New government, new union with Europe, a break with Kremlin's domination, new rebirth for the future was on every breath of the spoken word.

Vadim and Nadiya joined their friends on the following day. They came prepared for the northern climate with layers of wool and insulated coats. They wore bulky woolen socks and thick-soled winter boots. Nadiya joined the women reinforcing the barricades and excavating cobblestones from roadways in support of the counterattacks by the protesters against the government thugs. Vadim focused on scavenging for tires and fuel for the bonfires. He made his way up Sofia Street and approached Saint Michael's Monastery. Here, the Kyivan Patriarchate availed sanctuary to the weary protesters. The inner courtyard was a beehive of activity with first aid and hot meals during the day and a warm place to sleep on the floors of the dormitories and the church itself.



He became aware of the monastery's proximity to the Maidan and determined that he and Nadiya would save precious time by spending their nights there for the remainder of their sojourn in Kyiv. The thought of the short down-hill distance tweaked his pragmatic side. Why not augment the supply of electricity to the protest site? With a group of volunteers he located a nearby depot of the electricity supplier and liberated a spool of heavy-gauge transmission line. The project proved very helpful and much appreciated. One problem was maintaining uninterrupted service. Paid street toughs referred to as titushky attacked the line time and again and were driven off with relentless pursuit.



On 18 February a call came for a "peace offensive" in front of the Parliament to demand a new constitution and a new government. The police barricade was overwhelmed by the massive gathering. The demonstration continued with minor clashes. By midday, the gates of hell opened up. Flash and concussion grenades, shotguns and truncheons were unleashed on the protesters. They retreated to the nearby Mariinsky Park, where the police armed with the full array of weaponry including AK-74 assault rifles and reinforced with government paid thugs, titushky, engaged the crowd in a bloody battle. That morning Vadim woke early after a restless night from body aches because of a severe truncheon blows to his back and right shoulder he sustained on the previous day. He had a full break-

fast in anticipation of another long day. Food at the Monastery was plentiful. Kyiv residents donated generously throughout the days of civil unrest. He descended to the Maidan along Sofia Street. It was a peaceful morning. The square was littered with remnants of burned tents and charred debris from previous evening's encounters. Scattered bonfires were still flaming, filling the air with acrid smell from burned tires. Vadim came across an abandoned steel pot and picked it up. He mingled with people he recognized as the protesters filled the square. By 9:00 the "peace offensive" was on the way. How fortunate Vadim later felt to have stumbled on the steel pot. There had to be a divine hand guiding him. In the skirmish in Mariinsky Park his improvised steel helmet was hammered several times. When he retreated from the tear-gas filled park, he saw a number of dents that would have been terminal had those blows connected directly with his head.

Yet fate seemed to take unpredictable twists and turns in his life. That evening he was in the front lines of the barricades, feeding tires to the flames. Random shots crossed the wall of fire from roof tops by the government storm troopers known as Berkut, whose ranks were swollen with Kremlin's security forces. Vadim felt a sharp pain in his right calf. He collapsed into a pool of blood.

Medics restricted the blood flow with a tourniquet, laid him on a stretcher and dispatched him to the Ukraina Hotel, whose lobby was the main triage center during the protests. His leg was spared. Fear of serious infection ended his Euromaidan adventure. Two days later he and Nadiya were on the train bound for Zaporizha.



«Історія»

# ОПЕРАЦІЯ «ВІСЛА»: ГЕНОЦИД, ВОЄННИЙ ЗЛОЧИН ЧИ ЕТНІЧНА ЧИСТКА?

Рівно 70 років тому, 28 квітня 1947-го о четвертій годині ранку шість польських дивізій і відділи Корпусу безпеченства публічного оточили території, на яких компактно проживало українське населення. У цей же час відділи НКВД та чехословацької армії заблокували східні й південні кордони Польщі від Бреста до Нового Санча. Цей день і став фактичним початком примусового переселення українців, що ввійшов в історію під назвою операція «Вісла» і старт якій наприкінці березня того ж року дала постанова Політбюро ЦК ПРП. Спробуймо дати кваліфікацію подіям 1947 року на Закерзонні, виходячи не з емоцій та політичної кон'юнктури, а з норм міжнародного права\*. Чим була операція «Вісла»? Хто повинен відповідати за кривду, заподіяну українцям Закерзоння 1947 року? Чи варто Україні «симетрично» відповідати на політичні рішення чинної влади Польщі, проголошуючи геноцидом дії комуністичної польської влади проти мешканців українських етнічних територій, що відійшли до Республіки Польща після Другої світової війни? Аналізуючи масове примусове виселення українців Закерзоння у 1947 році з погляду міжнародного права, можемо дати на ці питання досить точну відповідь: операція «Вісла» не була геноцидом. Однак вона була злочином проти людяності, воєнним злочином та етнічною чисткою.

Як означували операцію «Вісла» у Польщі та Україні

З 1990 року в Польщі та Україні відбулося кілька спроб надати політичну оцінку як польсько-українському конфлікту тридцятих і сорокових років ХХ століття загалом, так і його окремим епізодам, депортації 1947 року зокрема. Результатом були кілька спільних заяв президентів і парламентів обох держав, а також тривалі дискусії у стінах польського парламенту й ухвалення постанов, які визнавали геноцидом антипольські акції на Волині. З українського боку були спроби «симетричної» відповіді, проте безрезультатні. Були й спроби політико-правової

кваліфікації операції «Вісла». У серпні 1990 року Сенат Республіки Польща ухвалив постанову, якою «засуджує акцією "Вісла" в ході якої застосовано - притаманний тоталітарним системам - принцип колективної відповідальності». У заяві відповіді Верховна Рада констатувала, що «Акція "Вісла" зруйнувала етнічну цілісність українців у Польській Народній Республіці. Українці понесли величезні людські, матеріальні, духовні втрати. Насильницьки переселені, розсіяні, позбавлені рідних осель, свого майна, культурно-освітніх закладів та церков, вони втратили можливість повноправного національного життя і досі відчують наслідки тієї трагедії». У 1997 році президенти України та Польщі у спільній заяві зазначили, що «окремою трагічною сторінкою в історії наших стосунків була акція "Вісла", що завдала удару всій українській громаді Польщі. За десять років в іншій заяві глави держав констатували, що акція «Вісла» «...була в історії сучасної Польщі прикладом несправедливості, яка стала наслідком дій тоталітарної комуністичної влади. У 1947 році вона довела до депортації з південно-східної Польщі багатьох тисяч польських громадян українського походження, призвела до розпорошення української спільноти Польщі, ставши тим самим черговою ланкою трагічного ланцюга конфліктів. Ця подія, яка суперечить основним правам людини, була засуджена у 1990 році спеціальною ухвалою Сенату Республіки Польща». Проте чіткої правової кваліфікації того, що відбулося 1947 року, ці заяви не містять.



У проєкті постанови Верховної Ради з нагоди 70-х роковин від початку депортації українців Польщі акцію трактують виключно як складову глобального процесу, який вони пропонували визнати етнічними чистками з ознаками геноциду щодо українців. У проєкті іншої постанови операція «Вісла» так само розглядалася як складова політики польської держави щодо українців у першій половині ХХ століття, яку пропонувалося «кваліфікувати як геноцид». Обидва проєкти так і не були ухвалені. Народний депутат VII скликання Олег Панькевич у своєму виступі з нагоди 66-ї річниці початку операції «Вісла» запропонував визнати її етноцидом.

2007 року питання правової кваліфікації операції «Вісла» порушила перед польським Інститутом національної пам'яті одна з українських організацій. Ряшівський відділ ІПН, який розглядав звернення, дійшов висновку, що оскільки акція здійснювалася на підставі рішень вищих державних органів, і виселення українців мало бути «лише допоміжною акцією», операція «Вісла» «не може бути визнана такою, що носила ознаки "злочину геноциду"».

Польські дослідники Єва Семашко та Збігнев Пальський зазначали, що «переселення було неунікненним, відбувалося в гуманних умовах, а українців переселяли на землі з вищим цивілізаційним рівнем розвитку». Тадеуш Ольшанський, Богдан Скарадзінський та Гжегож Мотика, навпаки, вважали, що «переселення не можна вважати виправданими, а слід трактувати як складову частину комуністичного "наведення порядку" у Центральній Європі». Мотика назвав акцію «щонайменше типовим комуністичним злочином» та припустив, що «ми маємо справу зі спробою вчинення членами Польської робітничої партії так званого етноциду».

Український історик Андрій Ліпкан охарактеризував акцію як депортацію, але як такої правової кваліфікації з точки зору норм міжнародного права їй не надав. Ярослав Дашкевич кваліфікував події операції «Вісла» як етнічну чистку. Поза тим, використання тих чи інших термінів на означення акції не було наслідком ґрунтовних досліджень.

Для правової кваліфікації операції «Вісла» застосуємо чинні на сьогодні норми міжнародного права. Зокрема, положення Римського статуту Міжнародного кримінального суду (надалі – Римський статут) у частині найбільш серйозних злочинів, які належать до юрисдикції цього суду, а також інші міжнародно-правові акти, які стосуються таких злочинів

Згідно з частиною першою статті 5 Римського статуту найбільш серйозними злочинами, які викликають стурбованість усього світового співтовариства, є геноцид, злочини проти людяності, злочини агресії та воєнні злочини.

Про які саме події йдеться

Рішення про проведення акції було ухвалено на спеціальному засіданні Політбюро Польської робітничої партії 29 березня 1947 року.

Її мета була визначена так: «У рамках репресивної операції щодо українського населення [...] швидкими темпами переселити українців і змішані родини на повернені терени (передусім Північна Пруссія), не витворюючи суцільних груп і не ближче 100 км від кордону». На виконання цього рішення на початку квітня спеціальні служби Польщі підготували проєкт операції, яка тоді мала кодову назву «Схід». Її завданням було визначено «остаточне розв'язання української проблеми у Польщі».

Для цього пропонувалося виселити всіх етнічних українців, а також мішані польсько-українські сім'ї, з південно-східного прикордоння на північно-західні землі Польщі та розселити їх там за принципом якомога більшої розпорошеності. Одночасно з акцією виселення мала бути здійснена «активна ліквідація банд УПА, які повинні бути безпощадно знищені після завершення евакуації». Для проведення акції створювалася спеціальна оперативна група з військових, безпекових, міліцейських підрозділів та за участю представників цивільної адміністрації. Для її здійснення відводився «максимально короткий строк (якщо це буде можливо, протягом чотирьох тижнів)».

Операція розпочалася 28 квітня 1947 року. Вона охопила значні території Лемківщини, Надсяння, Підляшшя і Холмщини. Під час операції військові частини брали села у кільце, людям повідомляли про негайне переселення та давали лише кілька годин (від півгодини до чотирьох) для збору найнеобхідніших речей. Як зазначається у звітах органів громадської безпеки Польщі, акція застала «населення, яке підлягає переселенню, непередготовленим. [...] завдяки добре дотриманій військовій таємниці, населення загалом було дезорієнтоване і до останнього часу працювало на полях».

Після цього людей під конвоєм військових відправляли на так звані «збірні пункти». Там співробітники органів держбезпеки проводили виявлення «неблагонадійних» елементів, укладали реєстри депортованих та їхнього майна. Сім'ї підозрюваних у симпатіях до українського підпілля або арештовували, або вони підлягали розселенню у кількості не більше однієї у кожному населеному пункті. Решту українців вивозили подалі від державного кордону та розселяли групами, які не перевищували 10% місцевого польського населення, з метою їх швидкої асиміляції. Переселені за наказом командування ОГ «Вісла» були обмежені у вільному пересуванні, а тих, що намагалися самостійно повернутися додому, затримували та поміщували до так званого «транзитного табору» у Явожно, де їх допитували й катували співробітники



органів державної безпеки. Усього в результаті операції «Вісла» було депортовано понад 140 тисяч осіб...

З документів українського підпілля відомо також, що у квітні 1947 року під час проведення акції польські військові підрозділи спалили принаймні тринадцять українських сіл повністю й одне частково.

Чи був це геноцид?

Останнім часом, особливо після ухвалення польським парламентом резолюції щодо «геноциду» польського населення на Волині, серед українських політичних сил і громадських організацій набуває популярності точка зору, що операцію «Вісла» слід кваліфікувати як «геноцид українського населення».

Але стаття 6 Римського статуту, а також стаття II Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього, визначає геноцид як діяння з метою знищити, повністю або частково, будь-яку національну, етнічну, расову або релігійну групу як таку шляхом убивства членів такої групи; заподіяння їм серйозних тілесних ушкоджень або розумового розладу; навмисного створення для групи таких життєвих умов, які розраховані на повне або часткове її фізичне знищення; заходів, розрахованих на запобігання народженню дітей; насильницької передачі дітей з однієї групи до іншої.

Елементами складу злочину геноциду є його об'єкт, суб'єкт, об'єктивна і суб'єктивна сторони. Об'єктом злочину геноциду є безпека існування певної групи людей, об'єктивною стороною – суспільно небезпечна дія або бездіяльність, спрямовані на повне або часткове знищення цієї групи, суб'єктом геноциду є будь-яка особа, а суб'єктивна сторона характеризується прямим умислом. Мета геноциду – це завжди повне або часткове знищення певної групи людей за національною, етнічною, расовою або релігійною ознакою.

Аналіз документальних джерел і обставин проведення операції «Вісла» свідчить про те, що метою здійснення акції не було повне або навіть часткове знищення української людності Польщі. Йшлося виключно про його примусове переміщення з відповідної території та створення умов, які перешкоджали поверненню назад. У джерелах також відсутня інформація про те, що внаслідок проведення операції «Вісла» відбувалося масове фізичне знищення всіх або принаймні значної частини українців регіону.

Тож, відповідно до норм міжнародного права, операція «Вісла» не може бути кваліфікована як злочин геноциду.

Чи був це злочин проти людяності?

Частина перша статті 7 Римського статуту

визначає перелік діянь, які здійснюються у межах широкомасштабного або систематичного нападу на цивільних осіб та визнаються злочинами проти людяності. До таких діянь належать «депортація або примусове переміщення населення», «катування», «переслідування будь-якої групи, яка підлягає ідентифікації, або спільноти з політичних, расових, національних, етнічних, культурних, релігійних, гендерних, як це визначено у пункті 3, або інших мотивів, які повсюдно визнані неприпустимими згідно з міжнародним правом, у зв'язку з будь-якими діяннями, вказаними у цьому пункті», а також «інші нелюдські діяння аналогічного характеру, які полягають в умисному спричиненні сильних страждань або серйозних тілесних ушкоджень, або серйозної шкоди психічному чи фізичному здоров'ю».

Депортацією або примусовим переміщенням є «примусове переміщення осіб, які піддаються виселенню або іншим примусовим діям з району, в якому вони законно перебувають, за відсутності підстав, які допускаються міжнародним правом». Каткуванням є «умисне спричинення сильного болю або страждань, фізичних чи психічних, особі, яка знаходиться під вартою або під контролем обвинуваченого». Переслідуванням є «умисне та серйозне позбавлення основних прав всупереч міжнародному праву за ознакою приналежності до тієї або іншої групи чи іншої спільноти».

Метою операції «Вісла» було примусове переміщення українців із південно-східних прикордонних територій Польщі на інші території. Українці жили на цих землях давно й законно. Ані теперішніми нормами міжнародного права, ані чинними у 1947 році міжнародно-правовими актами таке примусове переміщення не визначалося як законне та допустиме.

Отже, переміщення українців під час проведення операції «Вісла»:

- а) мало примусовий характер (відбувалося загалом всупереч волі самих людей та із застосуванням військових);
- б) стосувалося переміщення людей саме за їх національною ознакою (етнічних українців або членів мішаних українсько-польських сімей);
- в) стосувалося переміщення етнічних українців із районів, де вони мешкали законно;
- г) проводилося за відсутності підстав, які допускаються міжнародним правом.

Тому операція «Вісла» може бути визначена як «депортація або примусове переміщення населення».

До того ж, відбувалася так звана «селекція» мешканців Закерзоння на предмет співпраці з українським підпіллям. Запідозрених у такій співпраці, а також осіб, які самовільно поверталися додому, висилали до «транзитного табору» в Явожно. Там співробітники органів держбезпеки

проводили їхні допити і «під час допитів катували в'язнів. Тортури полягали в побитті, кóпанні, ураженні електричним струмом, обливанні холодною водою, вливанні її до рота й носа, встромлянні шпильок у тіло, саджданні на ніжку перевернутого стільця».

Тому ці дії в межах операції «Вісла» можуть бути визначені як катування.

Під час операції «Вісла» примусово переміщеним українцям було заборонено самовільно повертатися на території, звідки їх виселили. Стаття 13 Загальної декларації прав людини гарантує кожній людині право «вільно пересуватися та обирати собі місце проживання у межах кожної держави». Тому це обмеження є позбавленням українців одного з основних прав людини, гарантованих міжнародним законодавством. Ось і «переслідування групи, яка підлягає ідентифікації, з національних мотивів у зв'язку з проведенням депортації та примусового переміщення цієї групи».

Зрештою, хоча у липні 1947 року спеціальним наказом командувача ОГ «Вісла» було створено контрольні групи, які мали опікуватися збереженням майна, що залишилося після виселення українців, та передати його під охорону силових структур, ми знаємо про спалення кільканадцятьох сіл. У поєднанні з заборонаю українцям повертатися додому, а також тим, що надані переселенцям у західних районах Польщі господарства «були найчастіше знищені й занедбані, а поля незасіяні. Багато приміщень потребували капітального ремонту. Траплялися випадки виділення одного господарства кільком сім'ям», такі діяння могли мати умисний характер з метою заподіяння примусово переселюваним особам сильних страждань та серйозної шкоди психічному здоров'ю.



Утім, для однозначної відповіді на те, чи можуть бути ці дії в межах операції «Вісла» визначені як «інші нелюдські діяння аналогічного характеру, які полягають в умисному спричиненні сильних страждань або серйозних тілесних ушкоджень, або серйозної шкоди психічному чи фізичному здоров'ю», потрібні

докази того, що все це робилось умисне.

Та загалом операція «Вісла» може бути кваліфікована як злочин проти людяності. Чи був це воєнний злочин?

Стаття 8 Римського статуту визначає воєнними злочинами серйозні порушення Женевських конвенцій від 12 серпня 1948 року, зокрема Конвенції про захист цивільного населення під час війни, у формі відповідного діяння проти осіб або їх майна (пункт «а»), інші серйозні порушення законів та звичаїв, які застосовуються у міжнародних збройних конфліктах (пункт «b») або збройних конфліктах неміжнародного характеру в межах, встановлених міжнародним правом (пункт «e»), а також серйозні порушення статті 3 Женевських конвенцій (пункт «с»).

Відповідно до статті 2 Конвенції про захист цивільного населення під час війни, її норми «застосовуються до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни». Стаття 3 зазначеної Конвенції встановлює обов'язок дотримання певних положень «у разі збройного конфлікту, який не має міжнародного характеру й виникає на території однієї з Високих Договірних Сторін».

На сьогодні існує кілька визначень терміну «війна» та «збройний конфлікт». Війною визнаються «бойові дії між державами, а також державами і національно-визвольними рухами, що супроводжуються повним розривом усіх мирних відносин між ними», «збройний конфлікт між двома або більшою кількістю сторін, який звичайно відбувається задля політичних цілей», а також «будь-яке тривале зіткнення між військовими силами двох або більше урядів (міждержавна війна) або між регулярною армією і якоюсь іншою (щонайменше однією) збройною групою (внутрішньодержавна війна)». Збройний конфлікт визначається як конфлікт, який відбувається «на території будь-якої Високої Договірної Сторони між її збройними силами або іншими організованими збройними групами, які, перебуваючи під відповідним командуванням, контролюють частину її території, що дає їм змогу здійснювати безперервні й погоджені воєнні дії», або «збройний інцидент, збройна акція, збройні зіткнення обмеженого масштабу, які можуть бути наслідком спроби вирішення національних, етнічних, релігійних або інших протиріч за допомогою засобів збройної боротьби. [...] Може мати міжнародний (за участю двох або кількох держав), або не міжнародний, внутрішній характер (з веденням збройного протистояння у межах території однієї держави).

**Сергій Рябенко**

**Продовження статті читайте у наступному номері**

# Рецепти української кухні

## СВІНЯЧИЙ БОЧОК З ЧАСНИКОМ

### Інгредієнти:

Свінячий бочок 500 г

Часник 12 зубчиків

Лавровий лист 2 шт.

Сіль 0,5 ч. л.

Перець чорний мелений 0.2 г

Білий перець мелений 0.1 г

Перець духмяний 0.1 г.

### Рецепт приготування:

Для приготування свинячого бочка, запеченого з часником нам знадобиться свинячий бочок, часник, лавровий лист, суміш перців, сіль.

Бочок ретельно промити, обсушити паперовими рушниками, посолити і поперчити з обох сторін. Зробити надрізи по всій довжині бочка і начинити кожен надріз зубчиком часнику і шматочком лаврового листа. Загорнути бочок у фольгу. Сформувати брусок та викласти у форму для запікання. Запекати 1 годину 30 хвилин в духовці при 190 °С. При подачі нарізати остиглий бочок скибочками.

## Смачного!



Страви з м'яса, Страви з свинини, Холодні закуски, Гарячі закуски, Українська кухня

### ● РЕКЛАМА

**● ШВИДКО**  
**● ЗРУЧНО**  
**ПРЯМО В РУКИ**

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MIST з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ  
В Україну: 30-40 днів  
В Москву: 30-40 днів  
В Ст. Петербург: 35-45 днів  
Решта регіонів на [www.meest.us](http://www.meest.us)
- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:  
В Україну: 3-5 робочих днів  
В Москву: 5-7 робочих днів

MIST MEEST  
**mig**

1-800-288-9949 [www.meest.us](http://www.meest.us)

Marketing and design by [iimaginstudio.com](http://iimaginstudio.com)



Агрокорпорація СТЕПОВА – одна з найбільших і провідних корпорацій, яка займається повним циклом виробництва насіння. Місія корпорації полягає у наданні покупцю насіння кращої якості, яке відповідає найвищим європейським стандартам.

На сьогоднішній день «Степова» налічує понад 13 000 га землі, розташованої в східній частині України.

Компанія має сучасний логістичний центр, що забезпечує швидкість і зручність у своєчасному отриманні готового рішення з відвантаження насіннєвого матеріалу для наших клієнтів.

Україна, м. Дніпропетровськ,  
вул. Калинова, 3

телефон: +38 (0562) 399-101

факс: +38 (056) 370-47-31

телефон: +38 (095) 794-79-38

E-mail: [td.stepova@gmail.com](mailto:td.stepova@gmail.com)



Державне агентство  
лісових ресурсів України

<http://dklg.kmu.gov.ua>

Акція  
**Майбутнє  
лісу  
у твоїх  
руках!**



**Візьми участь в акції – посади своє дерево!**